Ministerie van Justitie en Veiligheid

Rapportage Vreemdelingenketen

Periode januari-december 2017

Rapportage Vreemdelingenketen

Periode januari-december 2017

April 2018

Foto omslag: Arenda Oomen (Den Haag)

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 De organisaties die bijdragen aan de Vreemdelingenketen 5
1.2 Methodologie 7

2 Werk, studie en gezin 9
2.1 Hoe verloopt een reguliere aanvraag 10
2.2 Kerncijfers 11
2.2.1 Aanvragen en beslissingen 12
2.2.2 Visum kort verblijf 17
2.2.3 Wettelijke beslistermijnen reguliere procedures 18
2.2.4 Definitieve Regeling langdurig verblijvende kinderen 18
2.2.5 Discretionaire bevoegdheid 18
2.2.6 (Hoger) beroepen 19

3 Asiel 20
3.1 Hoe verloopt een asielaanvraag? 21
3.2 Kerncijfers 22
3.2.1 Aanvragen en beslissingen 22
3.2.2 (Hoger) beroepen 26
3.2.3 Opvang 27
3.2.4 Asielinstroom in de Europese Unie van januari tot en met september 2017 28
3.3 Incidentenoverzicht COA-locaties 30
3.3.1 Inleiding 30
3.3.2 Overzicht geregistreerde meldingen 30
3.3.3 Afdoening van de zaken 32
3.3.4 Intrekkingen, weigeringen en uitzettingen 32

4 Geweigerd aan de grens 33
4.1 Wat gebeurt er met toegangsgeweigerden? 34
4.2 Kerncijfers 35

5 Toezicht op legaal verblijf 37
5.1 Hoe verloopt het proces van toezicht tot vertrek? 38
5.2 Kerncijfers 39
5.2.1 Mobiel Toezicht Veiligheid KMar 39
5.2.2 Binnenlands vreemdelingentoezicht 40
5.2.3 Vreemdelingenbewaring 40

6 Vertrek 42
6.1 Vertrek in beeld 43
6.2 Kerncijfers 43
6.2.1 Ketenbreed vertrek 43
6.2.2 Vertrekcijfers DT&V 45
6.2.3 Zelfstandig aantoonbaar vertrek met behulp van IOM 45
6.2.4 Onderdak 46
6.3 Vreemdelingen in de Strafrechtketen (VRIS) 47

Bijlage 1 Afkortingenlijst 48

1
Inleiding

Voor u ligt de Rapportage Vreemdelingenketen (RVK) over de periode januari-december 2017. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen de resultaten van de vreemdelingenketen in 2017 in vergelijking met dezelfde periode in het voorgaande jaar of jaren, aan de hand van de volgende vijf doelen van de vreemdelingenketen:

Werk, studie en gezin
Vreemdelingen die kort of lang naar Nederland willen komen of in Nederland willen blijven voor onder andere werk, studie of gezin zo snel mogelijk, goed geïnformeerd en zorgvuldig getoetst, laten weten of ze mogen komen, mogen blijven of Nederland moeten verlaten, waarbij fraude en misbruik wordt bestreden.

Asiel
Asielzoekers snel en zorgvuldig identificeren, opvangen, begeleiden en duidelijkheid geven over hun verblijf of laten terugkeren.

Toegang/grensbewaking
Personen Schengen-conform gecontroleerd de grens laten passeren of weigeren, en personen die geen toegang krijgen tot Nederland zorgvuldig en zo snel mogelijk gecontroleerd terug laten keren.

Toezicht
Gericht en zorgvuldig toezicht op legaal en illegaal verblijf om de niet-naleving van voorwaarden omtrent verblijf tegen te gaan en vreemdelingen die zonder rechtmatig verblijf worden aangetroffen zorgvuldig en zo snel mogelijk gecontroleerd terug te laten keren.

Terugkeer
Vreemdelingen die niet in Nederland mogen verblijven, laten we zo snel mogelijk en zo veel mogelijk zelfstandig op zorgvuldige wijze gecontroleerd vertrekken.

1.1 De organisaties die bijdragen aan de Vreemdelingenketen

De Rapportage Vreemdelingenketen beschrijft de resultaten die behaald zijn binnen de Vreemdelingenketen. Onderstaande organisaties dragen bij aan het behalen van de doelstellingen in de keten.

Immigratie- en Naturalisatiedienst
De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het toelatingsbeleid in Nederland. Dat houdt in dat de IND alle aanvragen beoordeelt van vreemdelingen die in Nederland willen verblijven of Nederlander willen worden.

Centraal Orgaan opvang asielzoekers
Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is de organisatie die zorgt voor opvang en begeleiding van vreemdelingen. In opdracht van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid biedt het COA mensen in een kwetsbare positie (tijdelijke) huisvesting en ondersteunt hen in de voorbereiding op hun toekomst, in Nederland of elders.

Dienst Terugkeer en Vertrek

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) zorgt voor de uitvoering van het terugkeerbeleid en de aanpak van illegaal verblijf in Nederland. Dit houdt in dat de DT&V verantwoordelijk is voor zelfstandig en/of gedwongen vertrek van vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven of geen toegang tot Nederland hebben gekregen. De DT&V richt zich vooral op de volgende vreemdelingen:

- vreemdelingen van wie de asielaanvraag is afgewezen door de IND;
- illegaal verblijvende vreemdelingen aan wie (vanuit het proces Toezicht) een toezichtsmaatregel is opgelegd;
- niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen in straf-detentie (VRIS);
- vreemdelingen die aan de DT&V het verzoek doen om namens hen bij hun autoriteiten te bemiddelen bij afgifte van een (vervangend) reisdocument.

Korps Nationale Politie

De Politie heeft op grond van de Vreemdelingenwet 2000 taken ten behoeve van de uitvoering van de vreemdelingenwet en van de Schengen-Grenscode. De uitvoering van de politiële vreemdelingentaak is binnen de regionale eenheden belegd bij de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM), ondergebracht bij de Dienst Regionale Recherche. Vanuit de basisteams wordt bijgedragen aan de uitvoering van deze taak. De politiële vreemdelingentaak betreft handhaving, toezicht en identificatie. Daarnaast houden de afdelingen AVIM zich ook bezig met de opsporing van migratiecriminaliteit en mensenhandel.

Zeehavenpolitie

Het uitvoeren van grenscontroles (inclusief het beoordelen van visumaanvragen) en het uitvoeren van grensbewaking is belegd bij de Zeehavenpolitie (ZHP), onderdeel van de eenheid Rotterdam. De Rotterdamse haven is een maritieme buitengrens van het Schengengebied. De ZHP is verantwoordelijk voor het controleren van mensen die deze grens overschrijden.

Dienst Justitiële Inrichtingen

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zorgt namens de minister van Justitie en Veiligheid voor de tenuitvoerlegging van straffen en vrijheidsbenemende maatregelen, zoals de bewaring van vreemdelingen die Nederland moeten verlaten.

Raad voor de rechtspraak

De Raad voor de rechtspraak (Rvdr) vormt de schakel tussen de minister van Justitie en Veiligheid en de gerechten. De Raad heeft als opdracht te bevorderen dat de gerechten (de elf rechtbanken, de vier gerechtshoven, de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het Bedrijfsleven) hun rechtsprekende taak goed kunnen vervullen. Deelname van de Rvdr aan de migratieketen (als lid van het Topberaad en agendalid van enkele deelberaden) is vooral gericht op de procesmatige en logistieke afstemming in de keten op de zogenoemde koppelvlakken. De Rvdr is, gezien zijn bijzondere staatsrechtelijke positie, een partner van de migratieketen.

Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een politieorganisatie met een militaire status die waakt over de veiligheid van de staat, in Nederland en ver daarbuiten. De KMar is als grensautoriteit verantwoordelijk voor de bewaking van de Nederlandse grenzen en fungeert als grenspolitie. Hiervoor is de KMar in Nederland (aan de binnen- en buitengrenzen) en aan de buitengrenzen van Europa actief. Relevante thema's zijn: grenstoezicht, gedwongen terugkeer, mobiel toezicht veiligheid en de aanpak van identiteitsfraude.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken is verantwoordelijk voor het Europees visumbeleid voor kort verblijf. De Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland toetsen visumaanvragen ('kort verblijf', minder dan 90 dagen, zogenoemde Schengen-visa) en bepalen of de vreemdeling in aanmerking komt voor een visum.
Verder is het Ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken bij het MVV-proces (machtiging tot voorlopig verblijf), de inburgeringstaak en de terugkeerproblematiek. Tot slot stelt het ministerie op verzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (algemene, thematische en individuele) ambtsberichten op.

Raad van State

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is de hoogste nationale algemene bestuursrechter in het vreemdelingenrecht. Deelname van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan de migratieketen (als lid van het Topberaad en agendalid van enkele deelberaden) is vooral gericht op de procesmatige en logistieke afstemming in de keten op de zogenaamde koppelvlakken. De Afdeling bestuursrechtspraak is, een partner van de migratieketen.

Internationale Organisatie voor Migratie

De Nederlandse overheid heeft een overeenkomst met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) ter ondersteuning bij het zelfstandig vertrek van vreemdelingen uit Nederland. IOM heeft als intergouvernementele organisatie een onafhankelijke positie en is geen ketenpartner maar een partner die met de vreemdelingenketen samenwerkt. IOM richt zich op vreemdelingen die vrijwillig willen terugkeren naar het land van herkomst of die zich kunnen hervestigen in een derde land.

VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland (VWN) is een non-gouvernementele organisatie die de belangen van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland behartigt. De kerntaken van VWN zijn het bieden van persoonlijke steun op zowel juridisch als maatschappelijk terrein, beleidsbeïnvloeding, zoals het signaleren van knelpunten in de asielprocedure en het bevorderen van draagvlak voor asielzoekers en vluchtelingen in de samenleving.

1.2 Methodologie

Net als in de vorige edities van de RVK is in deze editie op tientallen afgerond. Omdat deze afronding standaard is, zijn ten behoeve van de leesbaarheid de termen 'circa' en 'ongeveer' bij de cijfers weggelaten. De aantallen van één tot vier worden wegens eventuele herleidbaarheid tot een persoon weergegeven als '<5' en de aantallen van vijf tot tien worden naar boven afgerond tot tien. De afronding op tientallen geldt overigens niet voor de Europese cijfers, omdat de leverancier van deze cijfers, Eurostat, afrondt op vijftallen.
Bij een afgeronde opsomming, bijvoorbeeld in een tabel, kan het voorkomen dat de (afgeronde) delen niet optellen tot de (afgeronde) som. De opsomming is in dat geval niet kloppend gemaakt om zo dicht mogelijk bij de niet-afgeronde aantallen te blijven. Om dezelfde reden zijn percentages berekend op basis van de desbetreffende niet-afgeronde aantallen.

Bij het opstellen van de RVK wordt gestreefd naar maximale vergelijkbaarheid, zowel tussen de RVK en andere rapportages als tussen de onderlinge edities van de RVK. Het komt echter voor dat een klein deel van de registraties van een bepaalde rapportageperiode pas na het verstrijken van die periode plaatsvindt. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan tussen rapportages en/of edities. Als dit leidt tot opvallende veranderingen is dat opgemerkt in een voetnoot. Waar relevant wordt de peildatum genoemd; voor de lezer is dan duidelijk dat het cijfer in kwestie de stand van zaken op een specifieke datum weergeeft.

Tot slot moet de kanttekening worden geplaatst dat in de RVK hoofdzakelijk over aantallen procedures wordt gerapporteerd, maar dat de aantallen en eventuele verbanden tussen de aantallen binnen een proces en tussen de processen niet als cohort kunnen worden benaderd. Waar bijvoorbeeld wordt gerapporteerd over aantallen ingediende toelatings-aanvragen en aantallen afgehandelde toelatingsaanvragen, zal het niet altijd om dezelfde procedures gaan. Een aanvraag kan net voor het verstrijken van de rapportageperiode worden ingediend of de behandeling van een aanvraag kan langer duren dan de tijdspanne van de rapportageperiode. Om die reden worden de aantallen aanvragen en de aantallen afgehandelde aanvragen binnen dezelfde periode niet rechtstreeks met elkaar in verband gebracht.

2
Werk, studie en gezin

2.1 Hoe verloopt een reguliere aanvraag

In het reguliere toelatingsbeleid zijn de verblijfsdoelen en toelatingsvoorwaarden vastgelegd. Zo is het voor vreemdelingen die voor bijvoorbeeld werk, studie of gezinsleven naar Nederland willen komen duidelijk aan welke voorwaarden ze moeten voldoen. De ambitie is om evenwicht te houden tussen enerzijds de draagkracht van de samenleving en anderzijds de snelle en eenvoudige toelating voor wie een bijdrage levert aan de (kennis-) economie, wetenschap en cultuur.
Nederland wil aantrekkelijk zijn voor buitenlandse student, werknemers en ondernemingen. In het Nederlandse toelatingsbeleid wordt gestreefd naar de balans tussen aan de ene kant bescherming van de arbeidsmarkt, en aan de andere kant het blijven versterken van onze positie als internationaal concurrerende kenniseconomie. Vanuit dit uitgangspunt zijn er verschillende toelatingsregelingen voor kennis en talent, bijvoorbeeld de kennismigranten-regeling, het zoekjaar dat per 1 maart 2016 is versoepeld en de start-up-regeling.
Vreemdelingen die onder het reguliere toelatingsbeleid in Nederland willen verblijven, hebben een verblijfsvergunning regulier (VVR) nodig. Het merendeel van de vreemdelingen heeft eerst een machtiging tot voorlopig verblijf (MVV) nodig om Nederland in te reizen.[1]
De aanvragen voor MVV en VVR zijn samengevoegd in de procedure voor Toegang en Verblijf (TEV). De vreemdeling of de referent start de TEV-procedure door het indienen van een MVV-aanvraag bij de diplomatieke post in het land van herkomst (de vreemdeling) of bij de IND (de referent). Als de MVV wordt afgegeven, stelt de IND de vreemdeling na inreis in Nederland ambtshalve (zonder aanvraag) in het bezit van een VVR. Niet MVV-plichtige vreemdelingen kunnen Nederland zonder MVV inreizen en hier bij de IND een VVR aanvragen (dus zonder MVV) of de referent kan de aanvraag voor hen indienen voordat de vreemdelingen inreizen.

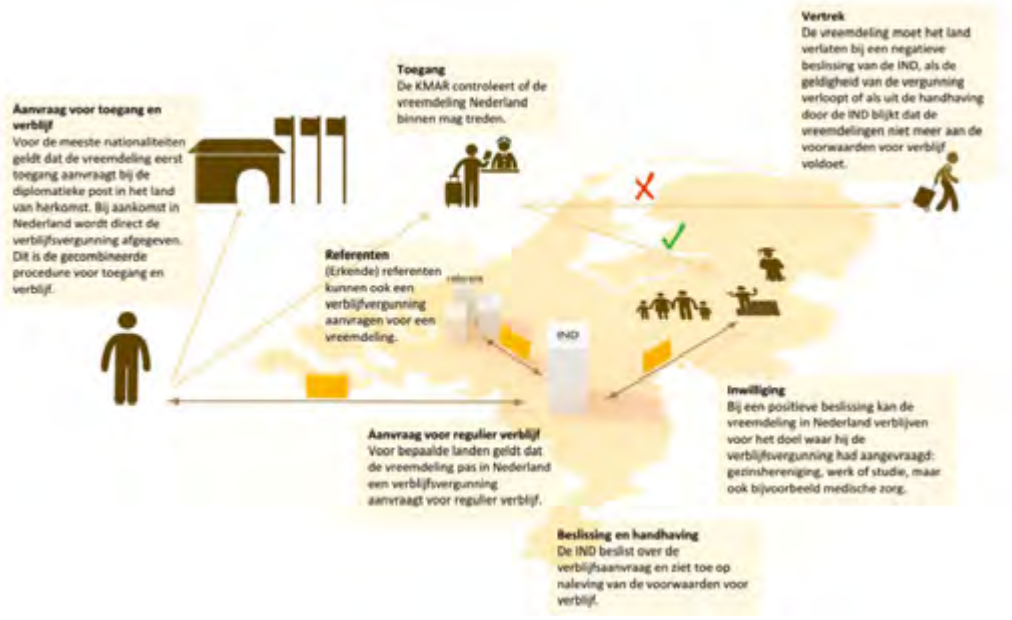

[1] De landen die zijn uitgezonderd van de MVV-plicht zijn de landen van de Europese Economische Ruimte, Australië, Canada, Japan, Monaco, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten, Zuid-Korea en Zwitserland. Tevens bestaan er beleidsmatige uitzonderingen op de MVV-plicht.

Dit hoofdstuk behandelt ook het verblijf van vreemdelingen die een beroep kunnen doen op het vrij verkeer van personen. Dit zijn EU-burgers en eventueel derdelander gezinsleden van EU-burgers. Voor de derdelanders is een EU-document verplicht. Het is het bewijs van verblijfsrecht in Nederland. Voor EU-burgers is het niet verplicht.[2] Zij vragen het in de praktijk alleen aan als zij nog niet vrij zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt (dit geldt nog voor de Kroaten). Zij kunnen er dan mee aantonen dat zij in Nederland mogen werken, mits hun werkgever beschikt over een tewerkstellingsvergunning (TWV) en verblijven. Op het EU-document staat dan een aantekening dat hun werkgever in het bezit moet zijn van een tewerkstellingsvergunning. In het geval andere EU-burgers een EU-document aanvragen, luidt de aantekening dat arbeid vrij is toegestaan en de werkgever niet hoeft te beschikken over een TWV.

Bij afwijzing van een reguliere aanvraag kan bezwaar worden aangetekend bij de IND, en (hoger) beroep bij de rechtbank of de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

2.2 Kerncijfers[3]

Voor een aantal reguliere toelatingsregelingen moeten organisaties, bedrijven en instellingen worden erkend als referent. Er zijn vier categorieën van erkenning: 1) arbeid regulier en kennismigranten, 2) au pair en uitwisseling, 3) onderwijs en 4) wetenschappelijk onderzoek. Erkend referenten kunnen met een versnelde toelatingsprocedure vreemdelingen naar Nederland laten komen. Erkend referenten worden opgenomen in een openbaar register. In 2017 zijn 1.230 aanvragen om erkenning als referent ingediend. In dezelfde periode zijn 1.140 erkend referentschapsprocedures afgerond. Daarvan werden er 1.000 ingewilligd en 60 afgewezen. Daarnaast zijn ook 80 aanvragen ingetrokken door de klant, buiten behandeling gesteld, of anderszins niet inhoudelijk afgedaan. Op 1 januari 2018 komt het totaal aantal erkende referenten daarmee op 6.080, een stijging van 14% ten opzichte van een jaar geleden.

In de cijfers over reguliere verblijfsprocedures wordt in de RVK onderscheid gemaakt tussen:
- TEV-procedures (MVV-plichtige vreemdelingen) en VVR (zonder MVV)-procedures;
- EU-document procedures (verblijf op grond van het vrij verkeer van personen).

TEV- en VVR (zonder MVV)-procedures

Voor de cijfermatige weergave van TEV en VVR procedures wordt gebruik gemaakt van de clusterindeling zoals die met de Wet Modern Migratiebeleid (MoMi) is geïntroduceerd. De clusters zijn:

1. Uitwisseling
2. Studie
3. Arbeid tijdelijk
4. Arbeid regulier
5. Kennis & talent
6. Familie & gezin
7. Humanitair tijdelijk
8. Humanitair niet-tijdelijk
9. Bijzonder verblijf

[2] In deze paragraaf worden de ingediende en de afgehandelde aanvragen behandeld. De aantallen kunnen niet als cohort worden benaderd, omdat aanvragen niet per se in dezelfde rapportageperiode worden ingediend dan waarin ze worden afgehandeld. Zie ook paragraaf 1.1 van de inleiding.

[3] In deze paragraaf worden de ingediende en de afgehandelde aanvragen behandeld. De aantallen kunnen niet als cohort worden benaderd, omdat aanvragen niet per se in dezelfde rapportageperiode worden ingediend dan waarin ze worden afgehandeld. Zie ook paragraaf 1.1 van de inleiding.

Een aantal verblijfsclusters bevat slechts een gering aantal verblijfsdoelen, waardoor het aantal procedures in zo'n cluster in de regel ook laag zal zijn. Bij kleine aantallen doen zich procentueel gezien eerder grote fluctuaties voor. In veel gevallen is de stijging of daling in absolute aantallen, ondanks een aanzienlijke procentuele stijging of daling, niet substantieel.

EU-documentprocedures
Daarnaast worden ook de cijfers getoond van procedures van vreemdelingen die een beroep doen op verblijf op grond van het vrij verkeer van personen (EU-documentprocedures). Deze worden onderverdeeld naar EU-burgers en derdelanders.

2.2.1 Aanvragen en beslissingen

Het totaal aantal aangevraagde reguliere verblijfsprocedures geeft aan hoeveel aanvragen per verblijfscluster worden ingediend. Het betreft hier de TEV en de VVR procedures opgeteld.

	2016	2017	% verschil
Uitwisseling	2.900	3.530	↑22%
Studie	16.170	17.310	↑7%
Arbeid tijdelijk	450	420	↓8%
Arbeid regulier	1.580	2.180	↑38%
Kennis & Talent	13.900	16.640	↑20%
Familie & Gezin	36.840	35.360	↓4%
Humanitair tijdelijk	560	580	↑2%
Humanitair niet-tijdelijk	780	590	↓24%
Bijzonder verblijf	60	60	↓10%
Totaal	**73.240**	**76.670**	**↑5%**

Tabel 2.1 *Reguliere aanvragen: Totaal TEV en VVR instroom (bron: IND)*

Reguliere toelatingsprocedures in Nederland worden in twee categorieën getoond:
1. Het aantal TEV-procedures
2. Het aantal VVR-procedures

	Instroom	Afgehandeld
2016	49.740	45.020
2017	51.410	54.560
% verschil	**↑3%**	**↑21%**

Tabel 2.2 *Instroom en afhandelingen TEV-procedures (bron: IND)*

	Instroom	Afgehandeld
2016	23.500	23.350
2017	25.250	25.080
% verschil	**↑7%**	**↑7%**

Tabel 2.3 *Instroom en afhandelingen VVR-procedures (bron: IND)*

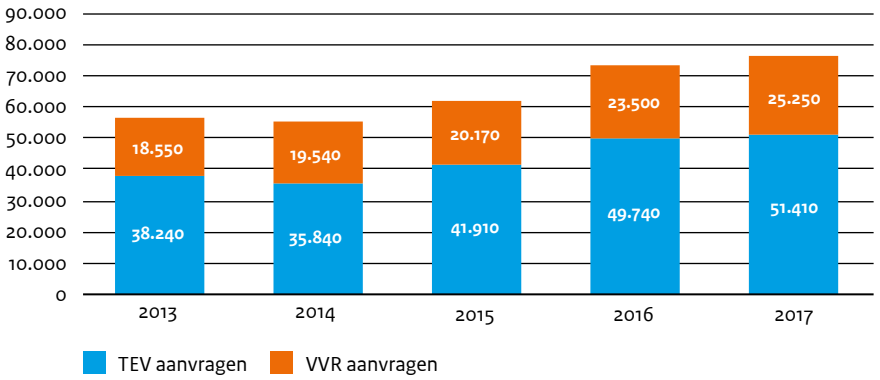

Figuur 2.1 *Aantal TEV- en VVR procedures 2013- 2017 (bron: IND)*

In figuur 2.1 worden per jaar de reguliere aanvragen sinds 2013 weergegeven, onderverdeeld in de procedures TEV en VVR.
Het totaal aantal aanvragen voor een reguliere verblijfsvergunning toont vergeleken met het vorig jaar een stijging. Van 2016 naar 2017 gaat het om een stijging van 5%. De stijging komt voor rekening van zowel het aantal aanvragen dat in de TEV-procedure wordt gedaan (3%), als het aantal aanvragen voor een VVR (7%).

Hieronder worden van de twee categorieën de ontwikkeling van de instroom (aanvragen) getoond. Eerst de reguliere toelatingsprocedures (TEV en VVR (zonder MVV)) en daarna van de procedures EU-documenten.

TEV-procedures per verblijfscluster

De IND behandelt toelatingsaanvragen van MVV-plichtige vreemdelingen in de TEV-procedure (hierna genoemd: aanvragen).
Figuur 2.2 toont het aantal aanvragen voor de TEV in 2015, 2016 en 2017, uitgesplitst naar verblijfscluster.

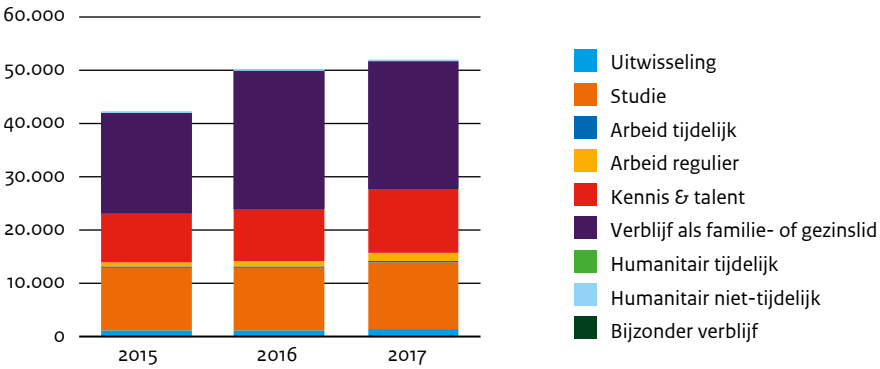

Figuur 2.2 *Aantal opgestarte TEV-procedures per verblijfscluster per jaar (Bron: IND)*

In tabel 2.4 is het totaal aantal TEV-aanvragen naar verblijfscluster uitgesplitst en per cluster afgezet tegen de vergelijkbare periode een jaar eerder.

	2016	2017	% verschil
Uitwisseling	1.150	1.470	↑28%
Studie	11.770	12.460	↑6%
Arbeid tijdelijk	270	250	↓7%
Arbeid regulier	920	1.610	↑75%
Kennis & Talent	9.690	11.850	↑22%
Familie & Gezin	25.900	23.720	↓8%
Humanitair tijdelijk	<5	10	↑250%
Humanitair niet-tijdelijk	50	40	↓12%
Bijzonder verblijf	<5	10	↑1.000%
Totaal	**49.740**	**51.410**	**↑3%**

Tabel 2.4 *Aantal opgestarte TEV-aanvragen per verblijfscluster (Bron: IND)*

	2016	2017	% verschil	Inwilligings-percentage 2017
Uitwisseling	1.100	1.450	↑32%	98%
Studie	11.900	12.530	↑5%	98%
Arbeid tijdelijk	280	260	↓8%	81%
Arbeid regulier	850	1.580	↑86%	74%
Kennis & Talent	9.680	11.790	↑22%	97%
Familie & Gezin	21.120	26.880	↑27%	71%
Humanitair tijdelijk	<5	10	↑500%	33%
Humanitair niet-tijdelijk	80	40	↓43%	42%
Bijzonder verblijf	<5	10	↓200%	75%
Totaal	**45.020**	**54.560**	**↑21%**	**84%**

Tabel 2.5 *Aantal afgehandelde TEV-aanvragen en inwilligingspercentage per verblijfscluster (Bron: IND)*

Uit tabel 2.5 blijkt dat het totaal aantal afgehandelde verblijfsaanvragen in de TEV-procedure in 2017 stijgt ten opzichte van 2016. Ook blijkt dat in de huidige rapportageperiode 84% van de afgehandelde aanvragen in de TEV werd ingewilligd.

Het inwilligingspercentage van de afgehandelde TEV-aanvragen daalt naar 84%, waar het in de afgelopen jaren rond de 90% lag.
Bij de clusters Uitwisseling, Studie en Kennis en Talent blijft het inwilligingspercentage onverminderd hoog. Ook bij de clusters Arbeid tijdelijk en arbeid regulier is het percentage redelijk stabiel.
Bij de clusters Humanitair en Bijzonder Verblijf moet de kanttekening worden geplaatst dat de aantallen procedures in deze clusters laag zijn waardoor het percentage aanzienlijk kan wijzigen door enkele inwilligingen meer of minder.

VVR procedures per verblijfscluster

De IND behandelt toelatingsaanvragen van niet-MVV-plichtige vreemdelingen in de VVR-procedure (hierna genoemd: aanvragen).

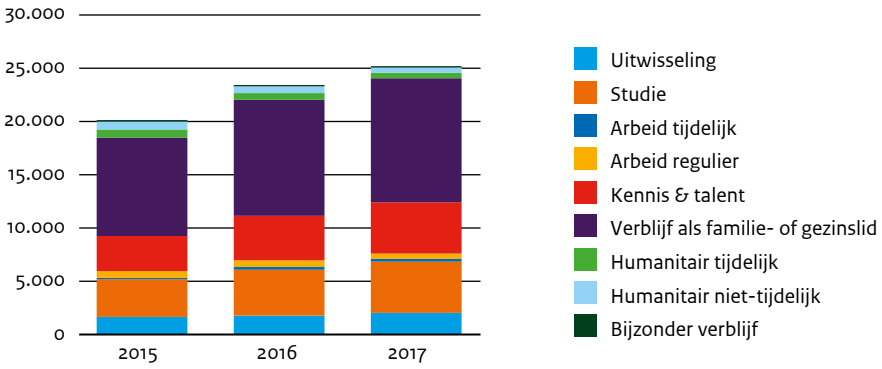

Figuur 2.3 *Aantal ingediende aanvragen VVR per verblijfscluster en per jaar (Bron: IND)*

Figuur 2.3 toont het aantal aanvragen voor de VVR in 2015, 2016 en 2017 uitgesplitst naar verblijfscluster. De onderliggende aantallen en de verschillen tussen de twee perioden zijn verder uitgewerkt in tabel 2.6.

	2016	2017	% verschil
Uitwisseling	1.750	2.070	↑18%
Studie	4.390	4.850	↑10%
Arbeid tijdelijk	180	160	↓8%
Arbeid regulier	670	570	↓14%
Kennis & Talent	4.220	4.790	↑14%
Familie & Gezin	10.940	11.640	↑6%
Humanitair tijdelijk	560	570	↑2%
Humanitair niet-tijdelijk	730	550	↓25%
Bijzonder verblijf	60	50	↓26%
Totaal	**23.500**	**25.250**	**↑7%**

Tabel 2.6 *Aantal ingediende VVR aanvragen per verblijfscluster (Bron: IND)*

Tabel 2.6 laat zien dat de stijging van het aantal ingediende aanvragen VVR als geheel 7% bedraagt en steeg naar 25.250. De stijging is in absolute aantallen voornamelijk het gevolg van een stijgend aantal aanvragen voor Studie, Kennis & Talent en Familie & Gezin. Van de verblijfsclusters die afnemen, is dat met name het geval bij Humanitair niet-tijdelijk.

Afgehandelde aanvragen VVR (zonder MVV)	2016	2017	% verschil	Inwilligings-percentage 2017
Uitwisseling	1.690	1.890	↑12%	97%
Studie	4.580	4.790	↑4%	99%
Arbeid tijdelijk	160	170	↑8%	86%
Arbeid regulier	660	580	↓12%	69%
Kennis & Talent	4.220	4.770	↑13%	84%
Familie & Gezin	10.680	11.720	↑10%	86%
Humanitair tijdelijk	580	540	↓7%	66%
Humanitair niet-tijdelijk	730	570	↓22%	31%
Bijzonder verblijf	60	40	↓31%	48%
Totaal	**23.350**	**25.080**	**↑7%**	**87%**

Tabel 2.7 *Aantal afgehandelde aanvragen VVR en inwilligingspercentage per verblijfscluster (Bron: IND)*

Uit tabel 2.7 blijkt dat het totaal aantal afgehandelde aanvragen in 2016 met 7% is toegenomen. Ook blijkt dat in de huidige rapportageperiode 87% van het totaal aantal afgehandelde aanvragen werd ingewilligd.

Aanvragen voor EU-documenten

	Instroom	Afgehandeld
2016	3.050	3.120
2017	4.760	3.850
% verschil	↑56%	↑24%

Tabel 2.8 *Instroom en afhandelingenaanvragen EU-documenten (bron: IND)*

EU-documentprocedures per verblijfscluster

EU-burgers die nog niet vrij zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt (EU-document niet verplicht) kunnen een EU-document aanvragen. Derdelander gezinsleden van EU-burgers (EU-document verplicht) moeten een EU-document aanvragen. Het is geen toelatingsaanvraag maar een aanvraag om een bewijs van het verblijfsrecht op grond van het vrij verkeer van personen. Uit het document blijkt onder welke voorwaarden in Nederland mag worden gewerkt (toegang tot de arbeidsmarkt). De cijfers over de EU-documenten geven geen inzicht in het totaal aantal EU-burgers dat in Nederland verblijft omdat de aanvraag voor een EU-document voor hen vrijwillig is.[4]

[4] Statistieken over EU-burgers die zich hebben laten inschrijven in de BRP in Nederland zijn beschikbaar bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

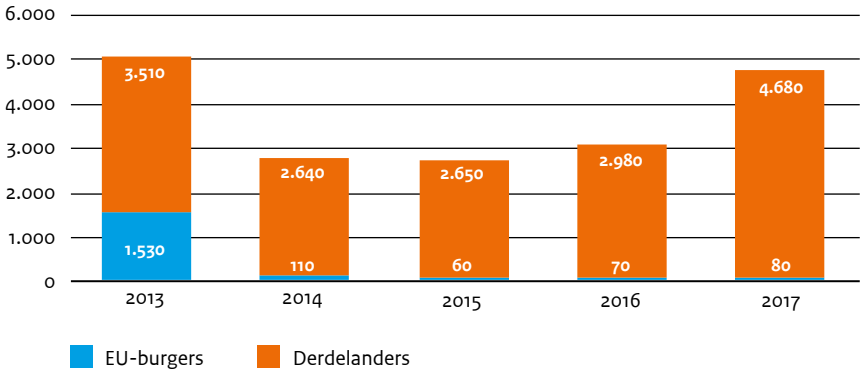

Figuur 2.4 *Aantal ingediende aanvragen EU-document naar nationaliteitsgroep en per jaar (Bron: IND)*

In figuur 2.4 is onderscheid gemaakt tussen de beide nationaliteitsgroepen die een EU-document kunnen aanvragen. Het aantal EU-burgers dat een EU-document aanvraagt is vanaf 2014 laag.

	2016	2017	% verschil
EU-burgers	70	80	↑15%
Derdelanders	2.980	4.680	↑57%
Totaal	**3.050**	**4.760**	**↑56%**

Tabel 2.9 *Aantal ingediende aanvragen voor EU-document naar nationaliteitsgroep (Bron: IND)*

Tabel 2.9 maakt verder duidelijk dat het aantal aanvragen van derdelanders voor het EU-document stijgt. In 2017 was het inwilligingspercentage bij derdelanders 84%. Bij EU-burgers was dit 88%.

2.2.2 Visum kort verblijf

In 2017 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken 621.590 visum kort verblijf aanvragen behandeld. Ten opzichte van 2016 betreft dit een stijging van 11%.

Qua aantallen aanvragen visum kort verblijf in 2017 vormt de groep aanvragers met de Indiase nationaliteit de grootste groep. Op nummer 2 staat de groep aanvragers met de Turkse nationaliteit, gevolgd door de groepen aanvragers met de Chinese nationaliteit en de Russische nationaliteit.
De grootste stijger in 2017 ten opzichte van 2016 op het gebied van aanvragen visum kort verblijf betreft – procentueel gezien – mensen met de Indiase nationaliteit.

2.2.3 Wettelijke beslistermijnen reguliere procedures

	2016	2017
TEV	92%	85%
VVR (zonder MVV)	94%	94%
EU-documenten	87%	91%

Tabel 2.10 *Percentages binnen wettelijke termijn beslist (Bron: IND)*

In 2017 is 85 procent van de TEV-aanvragen, 94 procent van de VVR (zonder MVV) aanvragen en 91 procent van de EU-document aanvragen binnen de wettelijke termijn beslist.
Bij de afhandeling van TEV aanvragen is in 2017 het percentage aanvragen dat binnen de wettelijke termijn is beslist gedaald. Sommige aanvragen vergen meer tijd (en onderzoek) dan de wettelijke termijn om tot een zorgvuldige beslissing te kunnen komen.

2.2.4 Definitieve Regeling langdurig verblijvende kinderen

De regeling langdurig verblijvende kinderen is op 1 februari 2013 in werking getreden. De regeling bestaat uit een overgangsregeling ("het kinderpardon"), die tot 1 mei 2013 liep, en een definitieve, doorlopende regeling. In deze paragraaf wordt gerapporteerd over de definitieve regeling.

	Aanvragen	Afgehandeld	Ingewilligd VVR in eerste aanleg en bezwaar	Afgewezen
2013 vanaf 1 feb	880	640	30	570
2014	470	540	40	520
2015	440	510	30	450
2016	270	270	<10	260
2017	100	140	10	110
Totaal	**2.160**	**2.110**	**120**	**1.900**

Tabel 2.11 *Instroom en uitstroom aanvragen voor de Regeling langdurig verblijvende kinderen[5] (bron: IND)*

2.2.5 Discretionaire bevoegdheid

De discretionaire bevoegdheid is de bevoegdheid van de Staatssecretaris om een verblijfsvergunning te verlenen wanneer een vreemdeling geen verblijfsvergunning kan krijgen op grond van een bestaand beleidskader. Veelal gaat het om specifieke, persoonlijke omstandigheden die het wenselijk maken dat de vreemdeling een verblijfsvergunning krijgt.

	Verleende vergunningen
2016	130
2017	120
%verschil	↓9%

Tabel 2.12 *Aantal verleende vergunningen op basis van discretionaire bevoegdheid (bron: IND)*

[5] De aantallen in de tabel betreffen zowel hoofdpersonen als de gezinsleden en maken onderdeel uit van de aantallen VVR die in paragraaf 2.2.1 zijn toegelicht.

2.2.6 (Hoger) beroepen

De Vreemdelingenkamers doen de beroepen af die worden ingediend naar aanleiding van een beslissing in een reguliere procedure. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State doet dit voor de ingediende hoger beroepen.

Tabel 2.13 geeft de aantallen weer van de binnengekomen en afgehandelde (hoger) beroepszaken inclusief voorlopige voorzieningen.

	Beroep		Hoger beroep	
	Instroom	Afgehandeld	Instroom	Afgehandeld
2016	10.500	10.110	1.590	1.590
2017	9.820	9.260	1.490	1.440
% verschil	↓6%	↓8%	↓7%	↓10%

Tabel 2.13 *In- en uitstroom (hoger) beroepszaken (inclusief voorlopige voorzieningen) (bron: Rvdr/RvS)*

Het aantal ingediende beroepen in de reguliere toelatingsprocedure is in 2017 lager in aantal dan in 2016. Op peildatum 31 december 2017 bedroeg de gemiddelde doorlooptijd in beroepszaken over 2017 21 weken. Een jaar eerder was dit nog 19 weken. De werkvoorraad is opgelopen.

Het aantal ingediende hoger beroepszaken is, in lijn met de ontwikkeling bij beroep, ook gedaald ten opzichte van vorig jaar. De gemiddelde doorlooptijd van hoger beroepszaken was op peildatum 31 december 2017, 17 weken. Het jaar daarvoor was dit nog 14 weken. De werkvoorraad is nagenoeg stabiel gebleven.

3
Asiel

3.1 Hoe verloopt een asielaanvraag?

Een vreemdeling die in Nederland bescherming wil vragen omdat hij in zijn eigen land gevaar loopt, kan een asielaanvraag indienen bij de IND. De IND behandelt de asielaanvragen in eerste instantie in de algemene asielprocedure (AA) van acht dagen. Als meer tijd nodig blijkt, wordt de aanvraag verder behandeld in de verlengde asielprocedure (VA). Gedurende de asielprocedure verzorgt het COA de opvang van de vreemdeling. Als de IND de aanvraag inwilligt, ontvangt een vreemdeling een verblijfsvergunning asiel. Hij of zij verruilt de opvang dan voor een huis dat één van de Nederlandse gemeenten aan hem toewijst. Op het moment dat een vreemdeling een afwijzing ontvangt op zijn aanvraag, wordt het dossier overgedragen aan de DT&V die start met een terugkeertraject. Met de onherroepelijke afwijzing vervalt het recht op opvang.
Sinds 1 maart 2016 geldt er een sporenbeleid[6], waarbij voor specifieke groepen asielzoekers aparte procedures (sporen) worden toegepast. Het sporenbeleid bestaat uit vijf sporen, te weten een spoor voor Dublinclaimanten (spoor 1), voor asielzoekers afkomstig uit een veilig land van herkomst of die reeds elders in de EU bescherming hebben (spoor 2), evident kansrijke asielaanvragen (spoor 3), de 8-daagse AA procedure (spoor 4) en de mogelijk inwilligbare zaken waar nog extra onderzoek naar identiteit/nationaliteit nodig is (spoor 5). Wanneer de IND de aanvraag afwijst kan de vreemdeling hiertegen beroep aantekenen bij de rechtbank en eventueel vervolgens hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Een vreemdeling kan na afwijzing van zijn asielaanvraag redenen hebben om een nieuwe aanvraag in te dienen. Nadat de vreemdeling de IND hier schriftelijk van in kennis heeft gesteld, kan hij een tweede of volgende asielaanvraag indienen. Tweede en volgende asielaanvragen behandelt de IND in beginsel in de eendagstoets asiel.

[6] Spoor 3 en spoor 5 zijn worden momenteel niet toegepast.

3.2 Kerncijfers

3.2.1 Aanvragen en beslissingen

De asielinstroom in Nederland bestaat uit het aantal ingediende asielaanvragen. Dit betreft zowel eerste aanvragen (inclusief geboorten) als tweede en volgende aanvragen. Ook nareizende gezinsleden van houders van een zelfstandige asielvergunning worden als asielinstroom meegeteld. Ook zij leggen beslag op de opvangcapaciteit van het COA. Voor het eerst zijn nu ook asielzoekers die in het kader van de EU-herplaatsingsafspraken vanuit Griekenland en Italië naar Nederland zijn overgebracht meegerekend (Herplaatsing). Tenslotte zijn ook de vluchtelingen die in het kader van UNHCR-hervestigingsmissies naar Nederland zijn overgebracht meegeteld. Voorheen werden zij niet tot de asielinstroom gerekend, maar werden zij apart weergegeven.

In 2017 bleef de totale instroom (eerste aanvragen, tweede- en volgende aanvragen en nareizigers nagenoeg gelijk. Wanneer de herplaatsing en hervestiging worden meegeteld, stijgt de instroom naar 35.030, ten opzichte van 33.570 in het jaar 2016. Het aantal nareizigers steeg van 11.810 in 2016 naar 14.490 in 2017. De stijging in het aantal nareizigers vindt zijn oorsprong in de verhoogde instroom van asielzoekers in met name 2015.

Het aantal tweede en volgende aanvragen neemt voor het eerst sinds jaren toe. Het aantal stijgt met 28% ten opzichte van vorig jaar. Zie tabel 3.1 en figuur 3.1.

In 2017 zijn 1.430 personen vanuit Griekenland en Italië naar Nederland herplaatst en zijn 2.270 personen hervestigd.
Het inwilligingspercentage bij eerste aanvragen ligt in 2017 op 31%.

	Totaal	Eerste aanvragen	Tweede en volgende aanvragen	Nareizigers	Her-plaatsing	Her-vestiging
2016	33.570[7]	18.170	1.660	11.810	1.200	730[8]
2017	35.030	14.720	2.120	14.490	1.430	2.270
% verschil	↑4%	↓19%	↑28%	↑23%	↑19%	↑211%

Tabel 3.1 *Asielinstroom totaal en uitgesplitst naar type aanvraag. Nareizigers, herplaatste asielzoekers en hervestigde vluchtelingen tellen mee als asielinstroom op het moment van aankomst in Nederland. (bron: IND)*

In de loop van 2014 is het mogelijk geworden om de groep in Nederland ingereisde nareizigers van de eerste asielaanvragen te onderscheiden. In figuur 3.1 is deze uitsplitsing (met terugwerkende kracht sinds 2013) te zien.

[7] Inclusief herplaatsing en hervestiging.
[8] Cijfer gecorrigeerd t.o.v. RVK 2016.

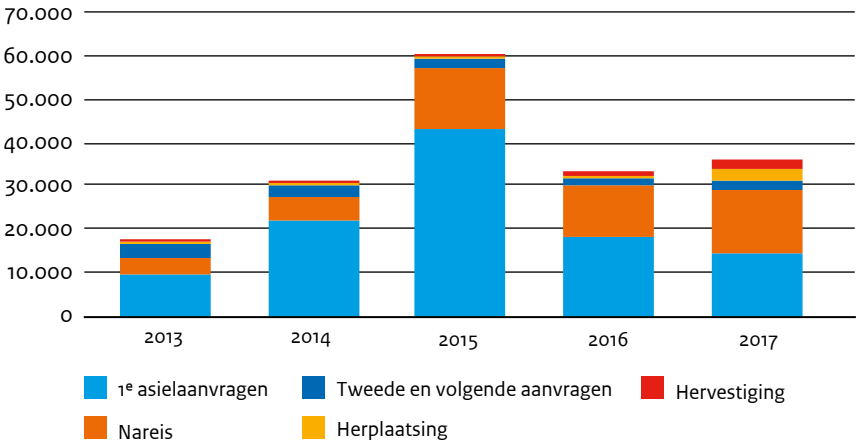

Figuur 3.1 *Totale asielinstroom per jaar (bron: IND)*

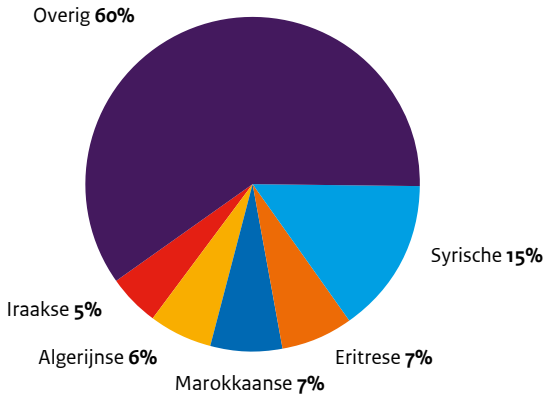

Figuur 3.2 *Top-5 nationaliteiten eerste asielaanvragen 2017 (bron: IND)*

In 2017 werden de meeste eerste asielaanvragen door Syriërs ingediend. Op de tweede plaats volgden de Eritreeërs en op de derde plaats de Marokkanen. (zie figuur 3.2).

De asielvergunninghouder kan ten behoeve van een of meerdere kerngezinsleden een MVV-nareisaanvraag doen, of het gezinslid kan dit doen bij een ambassade in het land van herkomst. Nadat de MVV-nareisaanvraag is ingewilligd, kan het gezinslid Nederland inreizen. Sinds 1 januari 2014 krijgen nareizigers de afgeleide asielvergunning (na een inwilliging op de MVV-nareisaanvraag) ambtshalve verleend.

In 2017 voldeed 55% van de afgehandelde MVV-nareisaanvragen, in eerste aanleg, aan de voorwaarden en werd ingewilligd. Nadat de MVV is ingewilligd heeft het gezinslid 90 dagen de tijd om de MVV op de diplomatieke post op te halen en daarna 90 dagen de tijd om Nederland in te reizen. Feitelijk vindt de nareis nu na gemiddeld twee maanden na inwilliging van de MVV-nareis plaats. Het totaal aantal inwilligingen (voor de volledigheid inclusief het aantal MVV's dat na een gegrond bezwaar is verleend) geeft daarmee een indicatie van het aantal gezinsleden van asielvergunninghouders dat naar Nederland komt. Tabel 3.2 laat zien dat het totaal aantal inwilligingen in 2017 met 22% daalde ten opzichte van 2016. De IND heeft in de verslagperiode in 14% van de MVV-nareisaanvragen in eerste aanleg binnen de wettelijke termijn beslist. In 2016 was dit percentage 48%.

	Aantal ingediende aanvragen MVV nareis	Aantal ingewilligde aanvragen MVV-nareis, eerste aanleg + bezwaar	Inwilligingspercentage eerste aanleg
2016	31.680	15.860	69%
2017	7.590	12.320	55%
% verschil	↓76%	↓22%	↓20%

Tabel 3.2 *Aantal aanvragen MVV nareis en ingewilligde MVV-nareisaanvragen (eerste aanleg en bezwaar) (Bron: IND)*

Hervestiging en herplaatsing

Bij hervestiging gaat het om door de UNHCR voorgedragen personen die van buiten de EU naar Nederland worden overgebracht, ten aanzien van wie voorafgaand aan het vertrek naar Nederland door de IND is beoordeeld dat zij in aanmerking komen voor internationale bescherming, en op grond waarvan hen direct na inreis een asielvergunning wordt verleend (brief Meerjarig beleidskader hervestiging 2016-2019, 30 november 2015, TK 2015–2016, 19 637, nr. 2087). In 2017 staat hervestiging voornamelijk in het teken van de uitvoering van Europese afspraken (met name EU-Turkije verklaring d.d. 18 maart 2016).

Bij herplaatsing (Raadsbesluit 2016-1/1523 en Raadsbesluit 2016-1/1601) gaat het om kansrijke asielzoekers die uit Griekenland of Italië worden herplaatst naar Nederland. Deze asielzoekers dienen bij aankomst in Nederland een asielverzoek in. Deze categorie wordt niet standaard ingewilligd. In voorkomende gevallen kan er nader onderzoek nodig zijn en kan er alsnog een afwijzing op het verzoek volgen.

Nederland heeft in 2017 2 hervestigingsmissies gehouden in Beiroet, Libanon en in Oeganda, 9 relocatiemissies in Athene, Griekenland, 8 relocatiemissies in Rome, Italië en 9 hervestigingsmissies in Ankara, Turkije. In totaal waren er derhalve 28 missies in 2017. Uit Libanon en Turkije zijn alleen Syriërs hervestigd. Uit Oeganda zijn vluchtelingen uit de Democratische Republiek Congo hervestigd.

Bij herplaatsing uit Griekenland gaat het met name om Syriërs, maar ook een aantal Irakezen en Eritreeërs. Bij herplaatsing uit Italië gaat het met name om Eritreeërs. Tabel 3.3 geeft de aantallen vluchtelingen en asielzoekers weer die in 2016 en 2017 in Nederland zijn aangekomen.

	Hervestiging	Hervestiging Turkije 1:1	Herplaatsing
2016	260	470	1.200
2017	150	2.130	1.430

Tabel 3.3 *Aantal hervestigde vluchtelingen en herplaatste asielzoekers (bron: IND)*

Beslissingen

In tabel 3.4 wordt het aantal afgehandelde eerste aanvragen getoond, uitgesplitst in het aantal inwilligingen, afwijzingen en het aantal overige afdoeningen.

	Inwilliging	Afwijzing	Overig	Totaal beslissingen	Inwilligings-percentage
2016	19.690	13.850	1.980	35.520	55%
2017	6.000	12.560	650	19.220	31%

Tabel 3.4 *Het aantal afgehandelde eerste aanvragen, uitgesplitst naar afdoening (bron: KMI+)*

	Totaal status-houders	Vanuit eerste asiel-aanvragen	Vanuit herhaalde asiel-aanvragen	Vanuit her-plaatsing	Vanuit her-vestiging	Vanuit zij-instroom	Ingereisde nareizigers
2016	34.850	19.690	460	1.120	700	1.080	11.810
2017	24.000	6.000	450	1.420	2.270	1.300	12.560

Tabel 3.5 *Het aantal verleende asielvergunningen (bron: KMI+)*

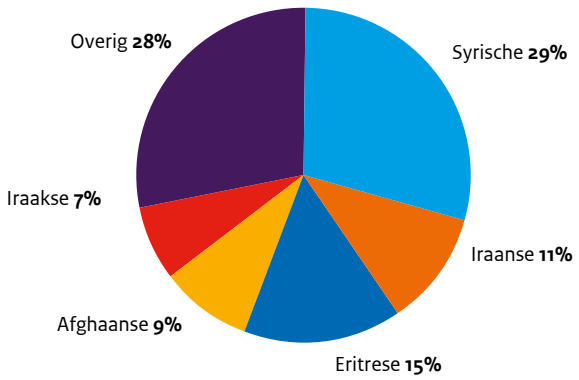

Figuur 3.3 *Top-5 nationaliteiten inwilligingen eerste asielaanvragen 2017 (bron: KMI+)*

3.2.2 (Hoger) beroepen

De Vreemdelingenkamers behandelen de ingediende beroepen en de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State de hoger beroepen. Tabel 3.5 geeft de aantallen weer van de binnengekomen en afgehandelde (hoger) beroepszaken inclusief voorlopige voorzieningen.

		Beroep		Hoger beroep	
		Instroom	Afgehandeld	Instroom	Afgehandeld
2016	**Totaal**	**15.820**	**15.270**	**3.950**	**3.590**
	AA	5.610	5.440	2.930	2.560
	VA	3.400	3.200	1.040	1.050
	Dublin	6.810	6.620	*	*
2017	**Totaal**	**16.450**	**15.780**	**5.670**	**5.520**
	AA	5.450	5.340	3.830	3.880
	VA	4.520	3.990	1.840	1.650
	Dublin	6.480	6.460	*	*
% verschil		↑4%	↑3%	↑42%	↑53%

Tabel 3.5 *In- en uitstroom (hoger) beroepszaken (inclusief voorlopige voorzieningen) (bron: Rvdr/RvS)*

* *De Dublin-zaken in hoger beroep worden niet apart weergegeven maar maken onderdeel uit van de VA- en AA- zaken in hoger beroep.*

Het aantal ingediende beroepen is in 2017 met 4% gestegen. Het aantal afgehandelde beroepen steeg met 3%. De stijging in de instroom is te verklaren door het hogere aantal VA beroepen. Nu de hoge instroom voorbij is, ontstaat bij de IND meer ruimte voor de afhandeling van deze zaken. In 2017 bedroeg de gerealiseerde gemiddelde doorlooptijd in beroep voor AA zaken 5 weken en voor VA-zaken 16 weken. In het jaar daarvoor was dit respectievelijk 5 en 19 weken.

Het aantal ingediende hoger beroepszaken is in 2017 42% hoger dan in 2016. Het aantal afgehandelde hoger beroepen steeg met 53%. Deze significante stijgingen worden grotendeels veroorzaakt door het verhoogde aanbod en de verhoogde afhandeling van verzoeken om een voorlopige voorziening.
Voor de hoger beroepszaken gold over 2017 een gemiddelde doorlooptijd van 5 weken voor AA-zaken en 7 weken voor VA-zaken. In het jaar daarvoor was dit voor AA-zaken eveneens 5 weken en voor VA-zaken nog 12 weken.

3.2.3 Opvang

Gedurende de behandeling van de asielaanvraag heeft de asielzoeker recht op opvang. Het COA verzorgt deze opvang. (Voor amv's betreft dit in voorkomende gevallen de voogdijinstelling Nidos.) De duur van de opvang, en daarmee ook de bezetting, is gekoppeld aan de duur van de behandeling van de asielaanvraag en de benodigde tijd om een vergunninghouder naar een gemeente uit te plaatsen, dan wel de benodigde tijd om iemand te laten vertrekken uit Nederland.
De instroom in de opvang wijkt af van de instroom IND, dit wordt veroorzaakt doordat niet iedereen die bij de IND instroomt opvang behoeft, en doordat bijvoorbeeld kinderen geboren worden in de opvang die niet als instroom IND tellen.
Het aandeel van nareizigers op het totaal aantal personen dat in de eerste helft van 2017 is ingestroomd is relatief hoog. In de uitstroom is het aandeel vergunninghouders hoog.

De instroom in de COA-opvang is in de verslagperiode sterk gedaald in vergelijking met het vorig jaar. Daarbij hebben gemeentes extra inspanningen gepleegd om een grotere groep vergunninghouders uit de opvang te laten uitstromen naar gemeenten. De bezetting is op 31 december 2017 20.960. Dit is 22 % lager dan op 31 december 2016.

De verdeling van de bezetting naar verblijfsduur is procentueel veranderd ten opzichte van vorig jaar (zie tabel 3.7). Van personen die op 31 december 2017 in de opvang zaten, zat 67% er korter dan een jaar. Een jaar eerder was dit nog 53%.

	Ontvangen in opvang	Uitgestroomd uit opvang	Bezetting opvang	Waarvan AMV's
2016	35.910	55.570	26.930	1.230
2017	39.190	46.090	20.960	590
% verschil	↑9%	↓17%	↓22%	↓52%

Tabel 3.6 *Instroom, uitstroom en bezetting van de centrale opvang, inclusief gezinslocaties en vrijheidsbeperkende locaties (bron: COA; peildatum 31 december 2016 en 2017)*

Het aandeel van nareizigers op het totaal aantal personen dat in de eerste helft van 2017 is ingestroomd is relatief hoog. In de uitstroom is het aandeel vergunninghouders hoog.

Verblijfsduur	< 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	4-5 jaar	> 5 jaar
2016	53%	37%	4%	1%	1%	3%
2017	67%	13%	13%	2%	1%	4%

Tabel 3.7 *Percentage personen in de centrale opvang (inclusief gezinslocaties en vrijheidsbeperkende locaties) naar verblijfsduur in januari 2017 (bron: COA; peildatum 31 december 2016 en 2017)*

	Vergunninghouders in opvang
2016	10.830
2017	8.780
% verschil	↓19%

Tabel 3.8 *Bezetting vergunninghouders in de centrale opvang (bron: COA; peildatum 31 december 2016 en 2017)*

De asielprocedure brengt verplaatsingen of verhuizingen met zich mee voor de betrokken vreemdelingen. Ook vinden er verhuizingen plaats op eigen verzoek van de vreemdeling. In onderstaande tabel worden de verhuisbewegingen weergegeven van minderjarige kinderen die onderdeel zijn van een gezin. De verplaatsing van de centrale ontvangstlocatie (COL) naar de procesopvanglocatie (POL) en de verplaatsingen naar een asielzoekerscentrum zijn onderdeel van de procedure en worden daarom in onderstaande aantallen niet meegenomen.

	Totaal aantal verhuizingen	Op eigen verzoek	Op initiatief COA	Sluiting centrum	Gedwongen
2016	3.500	1.240	1.570	640	50
2017	3.260	1.220	1.370	650	20
% verschil	↓7%	↓2%	↓13%	↑0%	↓60%

Tabel 3.9 *Aantal verhuisbewegingen van minderjarige kinderen die onderdeel zijn van een gezin (bron: COA)*

Gedwongen betekent in dit geval een 'niet vrijwillige overplaatsing': Het COA heeft op basis van de Rva (Regeling verstrekking asielzoekers) de bevoegdheid om bewoners/asielzoekers door en over te plaatsen. Deze bevoegdheid wordt soms gebruikt om spanningen in een locatie te voorkomen. Wanneer bemerkt wordt dat binnen een groep bewoners de spanning oploopt kan het verstandig zijn om een bewoner, bijvoorbeeld die asielzoeker die een grote (negatieve) invloed heeft op de andere bewoners naar een andere locatie over te plaatsen. Daarnaast wordt bij een overlast veroorzakende situatie, waarbij als maatregel een gedwongen verhuizing wordt opgelegd, de 'dader' naar een andere locatie overgeplaatst.

Het aantal verhuisbewegingen van gezinnen met minderjarige kinderen is licht gedaald ten opzichte van 2016. In 2016 is de doorstroming op gang gekomen, die dit jaar is voortgezet. Vreemdelingen konden verhuizen van een locatie waar men moest wachten totdat de procedure kon starten, naar een locatie vanwaar de algemene asielprocedure kon worden gevoerd. Tevens ontstond de mogelijkheid om gezinsleden die als gevolg van nareis naar Nederland waren gekomen dichter bij elkaar in de buurt te brengen. Veelal gebeurde dit op eigen verzoek van de betrokkenen.

3.2.4 Asielinstroom in de Europese Unie van januari tot en met september 2017[9]

De 28 EU-lidstaten hebben in de periode januari-september 2017 samen meer dan een half miljoen (535.145) asielaanvragen geregistreerd. In deze periode zijn ook 84.520 asielaanvragen ingetrokken. Dit aantal kan niet zonder meer afgetrokken worden van de geregistreerde asielaanvragen, maar het geeft wel aan dat er rekening moet worden gehouden met dubbeltellingen.

In deze periode voert Duitsland (1) de lijst aan van de landen met het hoogste aantal asielaanvragen met een aandeel van 32%, gevolgd door Italië (2), Frankrijk (3), Griekenland (4), het Verenigd Koninkrijk (5), Spanje (6), Zweden (7), Oostenrijk (8), België (9) en Nederland (10). Duitsland (36.340) en Italië (10.200) registreerden in deze periode de meeste intrekkingen.

Opvallende stijgers in de periode januari-september 2017 ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar zijn onder andere Roemenië (+332%, maar dat betreft relatief lage aantallen, namelijk 895 in 2016 naar 3.870 in 2017) en Spanje (+119%). Opvallende dalers zijn onder andere Hongarije (-90%) en Polen (-60%). Nederland registreerde een daling van -17%.

[9] Nog niet alle lidstaten hadden op de peildatum de cijfers beschikbaar.

De gemiddelde daling over alle lidstaten was -49%. De meest voorkomende herkomst-nationaliteiten in de periode januari-september 2017 voor de gehele EU zijn: Syrië (%), Afghanistan (16%), Irak (11%), Pakistan (4%), Iran (3%), Nigeria (3%), Eritrea (2%) en Albanië (2%).

In de periode januari-september 2017 ontving Griekenland de meeste asielaanvragen per 1.000 inwoners (3,99), gevolgd door Cyprus (3,84), Malta (3,14) en Luxemburg (3,11). In dezelfde periode ontving Nederland 0,73 asielaanvragen per 1.000 inwoners. Het EU-gemiddelde was 1,05. Nederland staat hiermee op de twaalfde plaats.

EU-lidstaat	Aantal asielaanvragen	% Asiel van het totaal	Aantal inwoners	Asiel-aanvragen per 1.000 inwoners
Duitsland	170.315	31,83%	82.800.000	2,06
Italië	105.240	19,67%	60.589.445	1,74
Frankrijk	70.955	13,26%	67.024.459	1,06
Oostenrijk	19.060	3,56%	8.772.865	2,17
Griekenland	42.930	8,02%	10.757.293	3,99
Verenigd Koninkrijk	24.705	4,62%	65.808.573	0,38
Hongarije	2.725	0,51%	9.797.561	0,28
Zweden	19.225	3,59%	9.995.153	1,92
Nederland	12.445	2,33%	17.081.507	0,73
Bulgarije	3.005	0,56%	7.101.859	0,42
België	13.520	2,53%	11.365.834	1,19
Spanje	22.965	4,29%	46.528.966	0,49
Polen	4.155	0,78%	37.972.964	0,11
Denemarken	2.455	0,46%	5.748.769	0,43
Finland	3.860	0,72%	5.503.297	0,70
Cyprus	3.280	0,61%	854.802	3,84
Ierland	2.020	0,38%	4.774.833	0,42
Luxemburg	1.835	0,34%	590.667	3,11
Malta	1.385	0,26%	440.433	3,14
Tsjechië	1.080	0,20%	10.578.820	0,10
Portugal	1.440	0,27%	10.309.573	0,14
Kroatië	700	0,13%	4.154.213	0,17
Roemenië	3.870	0,72%	19.638.309	0,20
Slovenië	1.020	0,19%	2.065.895	0,49
Litouwen	380	0,07%	2.847.904	0,13
Letland	320	0,06%	1.950.116	0,16
Estland	170	0,03%	1.315.635	0,13
Slowakije	115	0,02%	5.435.343	0,02
Totaal EU-28	**535.145**	**100%**	**511.805.088**	**1,05**

Tabel 3.10 *Totaal aantal door derdelanders ingediende asielaanvragen in de EU (januari 2017 tot en met september 2017). Bron: Eurostat 14/02/2018.*

3.3 Incidentenoverzicht COA-locaties

3.3.1 Inleiding

In dit overzicht zijn voor de periode van 1 januari tot en met 31 december 2017 alle geregistreerde meldingen en incidenten op en rondom opvanglocaties van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA-opvanglocaties) in beeld gebracht. De meldingen in dit overzicht zijn gebaseerd op registraties van het COA, de politie en het Openbaar Ministerie (OM).

Locaties met een bezetting kleiner dan 20 zijn vanwege de mogelijke herleidbaarheid tot individuele personen niet opgenomen in dit overzicht.

De cijfers van 2016 en 2017 zijn voor wat betreft de COA meldingen in tabel 3.11 als voor de politieregistraties in tabel 3.12 niet één op één te vergelijken. Dit komt door fluctuaties in het aantal COA-locaties en de daarmee samenhangende bezettingsgraad. De meldingen van COA en de registraties van politie zijn overigens ook niet één op één vergelijkbaar met elkaar. Beiden registreren op en rondom COA-locaties, maar zij doen dit op verschillende manieren en met een ander doel. De politie doet dit om zicht te krijgen op welke inzet waar nodig is geweest en om welke reden. Het COA registreert gegevens over bewoners om goed geïnformeerd te zijn over de personen die op een COA-locatie verblijven, zodat passende maatregelen kunnen worden genomen. Het kan dus zijn dat politie en COA van eenzelfde voorval beiden een melding maken.

3.3.2 Overzicht geregistreerde meldingen

	2016	2017
Suïcide bewoner COA-opvanglocatie	<5	<5
Verbale suïcidedreiging op COA-opvanglocatie	1.150	1.070
Zelfbeschadiging vreemdeling op COA-opvanglocatie	1.120	640
Overtreden van COA-huisregels	10.720	6.680
Agressie en geweld tegen personen Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen: 1. Non-verbaal: Agressieve houding of gebaren 2. Verbaal: Schelden, dreigen met woorden 3. Fysiek: Slaan, schoppen, trappen e.d.	5.780 waarvan: non-verbaal 830 verbaal 2.530 fysiek 2.420	3.410 waarvan: non-verbaal 380 verbaal 1.550 fysiek 1.490

Tabel 3.11 *Meldingen geregistreerd door COA (bron: COA)*

	2016	2017
Geweld (voornamelijk mishandelingen zonder blijvend letsel en bedreigingen).	940	550
Assistentie en overige meldingen	3.760	2.280
Openbare orde en vernielingen	1.530	870
Vermogensmisdrijven	380	200
Verkeer	70	50
Drugs en alcohol	120	80
Verdenking of vermoeden misdrijf tegen de zeden	90	50
Mensenhandel en mensensmokkel	30	30

Tabel 3.12 *Politieregistraties (bron politie)*

Duiding van registraties op en rondom COA-opvanglocaties

Een eerste vergelijking met de cijfers van 2016 laat zien dat het aantal door COA geregistreerde incidenten evenredig is gedaald met de bezetting. In 2017 was de gemiddelde bezetting 22.000 en daarmee 40% lager ten opzichte van 2016. Ook het aantal door COA geregistreerde incidenten in 2017 is 40% lager. Het aantal verbale dreigingen met suïcide is in vergelijking met 2016 amper gedaald. Het aantal door COA opgelegde maatregelen is procentueel minder hard gedaald dan het aantal incidenten (zie paragraaf hieronder).

De daling van de bezettingsgraad binnen de COA locaties heeft ook zijn weerslag op het aantal politieregistraties. In 2017 is sprake van 40% minder registraties dan in 2016. Van het totaal aantal politieregistraties in 2017 betrof het grootste deel *assistenties en overige meldingen* (55,6%). Bij deze registraties gaat het bijvoorbeeld om assistentie die wordt verleend door de politie op een locatie na een melding, assistentie aan een externe instantie en meldingen over vermissing van goederen. De categorie o*penbare orde en vernieling* beslaat 21,2 procent van alle registraties. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om meldingen van ruzies, overlast door verwarde personen en uiteraard vernielingen. Registraties op het gebied van *geweld* en *vermogen* maken respectievelijk 13,4 en 5,0 procent uit van het totaal. Een veel kleiner percentage betreft registraties met betrekking tot *drugs en alcohol, zeden, mensenhandel en mensensmokkel en verkeer*. Verhoudingsgewijs wijken de categorieën in 2017 niet of nauwelijks af ten opzichte van het jaar 2016.

Opvolgingen van meldingen

	2016	2017
Aantal ROV-maatregelen opgelegd door COA	9.360	7.800
Aangiften n.a.v. bij politie geregistreerde meldingen	1.610	1.090

Tabel 3.13 *Opvolging naar aanleiding van door COA geregistreerde meldingen*

Door het OM in behandeling genomen zaken

Ten aanzien van strafbare feiten is het onmogelijk alle meldingen en aangiften bij de politie te laten uitmonden in een vervolging of een veroordeling. De strafrechtketen is ingericht als een selectieve keten waarin vele beslismomenten van invloed zijn op de uitkomst. In iedere stap van het proces worden afgewogen keuzes gemaakt, bijvoorbeeld of de melding of aangifte een strafbaar feit betreft, of er voldoende bewijs is om een vervolging in te stellen, of er een dader bekend is, toepassing van het opportuniteitsbeginsel (ernst van strafbare feit, te verwachten effect van straf of maatregelen, capaciteit) en snelheid van rechtspleging (politietransactie, ZSM, OM-afdoening). Bij de afdoening van incidenten op en rondom COA-opvanglocaties zien we hetzelfde beeld.

Van de 1090 aangiften die de politie in 2017 heeft geregistreerd naar aanleiding van incidenten op- en rondom COA-opvanglocaties is nagegaan of die hebben geleid tot aanlevering van een of meer verdachten bij het Openbaar Ministerie. 25,8 % van de aangiften betreft geen strafbare feiten. Van de overige 805 (74,1%) aangiften hebben er 245 geleid tot instroom bij het OM, dus 30%. Bij 222 incidenten was één verdachte betrokken; bij de overige 23 incidenten ging het om twee of meer verdachten. In totaal zijn naar aanleiding van de aangiften 262 verdachten bij het OM ingestroomd. Dat komt omdat een aangifte soms leidt tot aanhouding van meerdere verdachten.

Iets meer dan de helft (52%) van de ingestroomde zaken betreft geweldsmisdrijven als bedreiging, mishandeling en openlijke geweldpleging. Hierbij is alleen gekeken naar het eerste (en qua maximale wettelijke strafdreiging zwaarste) feit in het dossier. Ruim een vijfde van de geweldsmisdrijven (22%) was gericht tegen publieke beroepsbeoefenaren zoals

COA-medewerkers en politiefunctionarissen. Een op de twintig geweldszaken (5%) is geclassificeerd als huiselijk geweld en een op de zeventien (6%) als geweld tegen vluchtelingen en asielzoekers.

Bij ruim een op de vijf zaken (22%) gaat het om openbare ordedelicten (vooral huis- en lokaalvredebreuk) en bij een op de vijf (20%) om vernieling. Een op de vijfentwintig zaken (4%) is een vermogensmisdrijf (veelal 'eenvoudige' diefstal) en een op de 65 (2%) een zedendelict (aanranding, verkrachting of schennis van de openbare eerbaarheid). Één incident betrof wapenbezit. Drugs- en verkeersmisdrijven komen in de instroom naar aanleiding van incidenten op en rondom COA-opvanglocaties niet voor.

3.3.3 Afdoening van de zaken

Meer dan de helft van de verdachten (63% van de 262) zijn door het OM gedagvaard om voor de rechter te verschijnen. Een op de negen (11%) verdachten krijgt te maken met een transactie, strafbeschikking of voorwaardelijk sepot. Van een kwart (25%) wordt de zaak onvoorwaardelijk geseponeerd. De meest genoemde sepotgrond is onvoldoende bewijs. Enkele zaken (1%) wachten nog op beoordeling door het OM.

Op 1 maart 2018 (peildatum) heeft de rechter in 61% van de gedagvaarde zaken vonnis gewezen. 87 % van de berechte verdachten is schuldig bevonden; 9% is vrijgesproken of ontslagen van rechtsvervolging. In de overige gevallen heeft de rechter de dagvaarding nietig verklaard.

In 65% van de gevallen waarin de rechter besluit tot strafoplegging krijgt de veroordeelde een vrijheidsstraf, 28% krijgt een geldboete en 10% een taakstraf. De percentages tellen op tot boven de honderd omdat de rechter soms meerdere sancties tegelijk oplegt.

3.3.4 Intrekkingen, weigeringen en uitzettingen

Voor de volledigheid informeer ik u ook over het totaalaantal ingetrokken en/of geweigerde vergunningen van (toegelaten) asielzoekers op grond van veroordelingen door de rechter of een gevaar voor de openbare orde. Deze aantallen worden vanaf februari 2016 geregistreerd en zijn niet gerelateerd aan de incidenten uit deze rapportage. De aantallen hebben immers betrekking op strafbare feiten die in de voorgaande jaren hebben plaatsgevonden.

	2016	2017
Intrekkingen /Weigeringen	40	90
Uitzettingen[10]	10	10

Tabel 3.14 *Intrekkingen/weigeringen en uitzettingen*[10]

[10] Tegen de veroordeling en tegen de beslissing tot het intrekken of weigeren van een verblijfsvergunning, kunnen rechtsmiddelen aangewend worden. Dat maakt dat personen in afwachting van de uitkomst van ingestelde procedures Nederland niet onmiddellijk verlaten en dat niet alle intrekkingen in stand blijven.

4
Geweigerd aan de grens

4.1 Wat gebeurt er met toegangsgeweigerden?

Personen die het Schengengebied via Nederland willen in- of uitreizen passeren een grensdoorlaatpost en ondergaan een persoonscontrole om vast te stellen of zij aan de toegangsvoorwaarden voldoen zoals vastgesteld in de Schengengrenscode.
Deze grenscontrole wordt uitgevoerd door de KMar of, in het havengebied Rotterdam, door de Zeehavenpolitie (ZHP).
Naast het uitvoeren van persoonscontroles op de doorlaatposten bewaken de KMar en de ZHP het gehele Schengen-buitengrensgebied, dat bestaat uit de maritieme kuststrook, haventerreinen en luchthavens, teneinde illegale grensoverschrijding en criminaliteit buiten de doorlaatposten te voorkomen en te bestrijden. Als een persoon de toegang wordt geweigerd, heeft hij in beginsel de verplichting direct terug te keren naar het land van vertrek, het land van herkomst of een ander land waar de toegang is gewaarborgd.

De groep toegangsgeweigerden valt uiteen in de volgende categorieën:

- Vreemdelingen die direct na weigering terugreizen op een claim bij de aanvoerende luchtvaartmaatschappij of rederij.
- Vreemdelingen die terugkeren na afhandeling van een strafrechttraject. Indien sprake is van een straf van langer dan vier maanden, dan draagt de KMar de zaak over aan de DT&V.
- Vreemdelingen die direct na aankomst aan de buitengrens te kennen geven een asielaanvraag in te willen dienen. De KMar/ZHP draagt hun zaak over aan de IND.[11]
  Als na de grensprocedure nog nader onderzoek nodig is, worden zij toegelaten tot het grondgebied. Voor gezinnen met minderjarige kinderen, die te kennen geven een asielaanvraag in te dienen geldt een aparte werkwijze. Zij krijgen aan de grens een gezinsscreening[12]. Indien uit de gezinscreening blijkt dat er geen sprake is van een

[11] Vanaf 20 juli 2015 is de herziene procedurerichtlijn van kracht waarbij de toegangsweigering in geval van een asielaanvraag wordt uitgesteld.
[12] De grensscreening wordt sinds 1 september 2014 uitgevoerd, Tweede Kamer 2013-2014, 19 637, nr. 1827).

ongeloofwaardige familieband, dan wel van vermoedens van kindersmokkel, mensenhandel of signalen van schending van de openbare orde, worden zij toegelaten tot het grondgebied en doorverwezen naar het aanmeldcentrum in Ter Apel om de asielprocedure te doorlopen. In geval van (een vermoeden van) mensenhandel worden de gestelde ouders in grensdetentie geplaatst en worden de minderjarige kinderen onder voogdij geplaatst. Alleenstaande minderjarige asielzoekers worden nooit in grensdetentie geplaatst.

- Vreemdelingen voor wie directe terugkeer niet mogelijk is en die geen asielkaanvraag doen. De KMar/ZHP draagt hun zaak over aan de DT&V. De KMar en de DT&V hebben specifieke afspraken gemaakt over, onder andere, vreemdelingen zonder geldige reispapieren, vreemdelingen met medische problematiek of alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) (deze categorie is niet opgenomen in tabel 4.1).

4.2 Kerncijfers

	Instroom	Afhandeling	
	Toegangsgeweigerden	Direct terug	Asielaanvraag
2016	3.220	2.890	490
2017	3.230	2.450	820
% verschil	↑0%	↓15%	↑70%

Tabel 4.1 *Aantallen in- en uitstroom, uitgesplitst naar soort afhandeling (bron: KMar/ZHP)*

Het aantal toegangsgeweigerden bleef nagenoeg gelijk in 2017. Het aantal direct teruggestuurden is direct gerelateerd aan het aantal toegangsgeweigerden. Een toegangsgeweigerde wordt in principe direct teruggestuurd naar het land van herkomst, tenzij asiel wordt aangevraagd. Het aantal toegangsgeweigerden dat een asielaanvraag indient is gestegen.

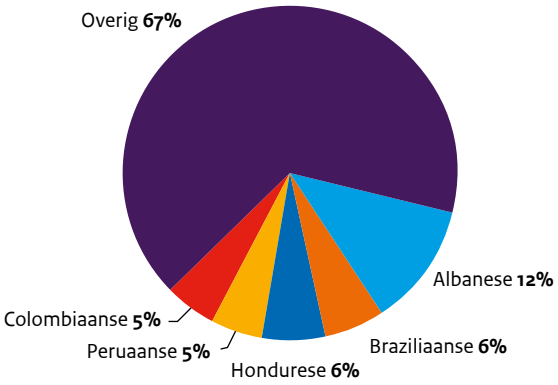

Figuur 4.1 *Top-5 nationaliteiten toegangsgeweigerden 2017 (exclusief personen die asiel aanvragen) (bron: KMar/ZHP)*

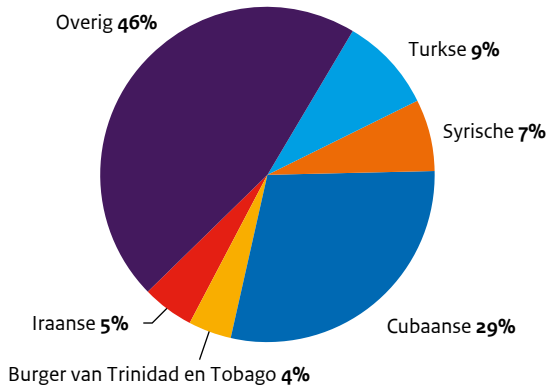

Figuur 4.2 *Top-5 nationaliteiten asielaanvragen na toegangsweigering 2017 (bron: KMar/ZHP)*

Figuur 4.1 geeft de top-5 nationaliteiten weer voor de categorie 'reguliere weigering'. Dit zijn alle geweigerde vreemdelingen, uitgezonderd die vreemdelingen die direct aansluitend asiel aanvragen. Van deze laatste groep is in figuur 4.2 de top-5 nationaliteiten gegeven.

5
Toezicht op legaal verblijf

5.1 Hoe verloopt het proces van toezicht tot vertrek?

De Politie en de KMar voeren toezichtstaken uit in het kader van het bestrijden van illegaliteit in de vorm van binnenlands toezicht. Dit betreft ook (mobiel) toezicht nabij de binnengrenzen en (mobiel) toezicht op de haventerreinen. Binnenlands vreemdelingen-toezicht is bedoeld om (on)rechtmatigheid van een verblijf vast te stellen. Hiertoe kunnen personen worden staande gehouden en kan een identiteitsonderzoek worden verricht. Als een persoon onrechtmatig in Nederland verblijft, moet hij vertrekken. Dat kan direct na het vaststellen van het onrechtmatig verblijf, maar vreemdelingen kunnen ook een toezichtsmaatregel opgelegd krijgen. De Politie en de KMar dragen de dossiers over aan de DT&V. In het uiterste geval kan de vreemdeling in bewaring gesteld worden. DJI draagt zorg voor de personen in vreemdelingenbewaring en de DT&V regisseert het vertrek uit Nederland. De vreemdelingen in bewaring kunnen beroep aantekenen bij de rechtbank tegen hun inbewaringstelling en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Tevens kan beroep ingesteld worden bij de rechtbank tegen de voortduring van de bewaring en de eventuele verlenging van de bewaring.

5.2 Kerncijfers

5.2.1 Mobiel Toezicht Veiligheid KMar

De KMar controleert steekproefsgewijs, op basis van informatie of ervaringsgegevens, personen nabij de binnengrenzen van het Schengengebied (Mobiel Toezicht Veiligheid of MTV). Het aantal uitgevoerde controles is afgenomen ten opzichte van 2016.

	Aantal persoonscontroles	Aangetroffen personen zonder rechtmatig verblijf
2016	241.590	1.280
2017	149.230	760
% verschil	↓38%	↓40%

Tabel 5.1 *Persoonscontroles in het kader van Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) (bron: KMar)*

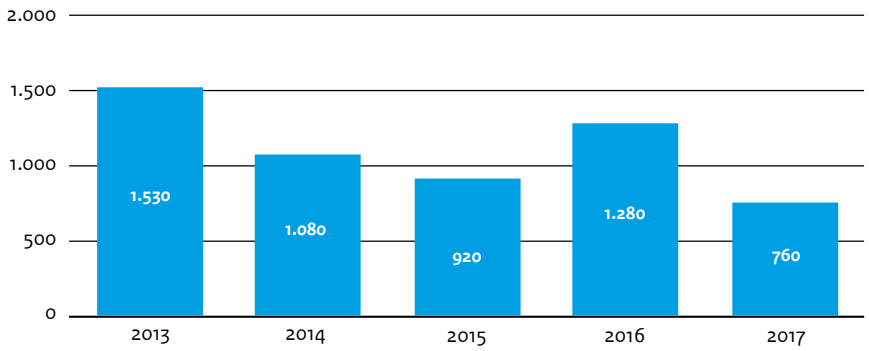

Figuur 5.1 *Aantal aangetroffen personen zonder rechtmatig verblijf in het kader van MTV per jaar 2013- 2017 (bron: KMar)*

Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf die de KMar in het kader van MTV aantreft krijgen toezichtsmaatregelen opgelegd. Van de toezichtsmaatregelen is vreemdelingenbewaring het uiterste middel; lichtere maatregelen worden indien mogelijk opgelegd. Daar waar mogelijk reizen vreemdelingen onder toezicht terug naar Duitsland of België (zie tabel 5.4).

	Niet aantoonbaar vertrek (aanzegging tot vertrek na MTV)	Aantoonbaar gedwongen vertrek
2016	520	490
2017	230	210
% verschil	↓56%	↓57%

Tabel 5.2 *Vertrek na aantreffen zonder rechtmatig verblijf (bron: KMar)*

5.2.2 Binnenlands vreemdelingentoezicht

De Politie houdt toezicht door onder andere het uitvoeren van persoons- en objectgerichte controles. Voor deze controles geldt de volgende prioritering:
- Criminele vreemdelingen (al dan niet illegaal);
- Vreemdelingen die de openbare orde verstoren of anderszins overlast veroorzaken;
- Uitgeprocedeerde en/of illegaal verblijvende vreemdelingen die geen overlast veroorzaken en/of crimineel zijn.

De persoons- en objectgerichte controles kunnen onder andere aanleiding geven om een identiteitsonderzoek uit te voeren. De Politie kan naar aanleiding daarvan de vreemdeling een toezichtmaatregel opleggen ter fine van zijn of haar vertrek, indien na een identiteitsonderzoek blijkt dat een vreemdeling geen rechtmatig verblijf in Nederland heeft, of dat de identiteit en/of nationaliteit van de vreemdeling nog niet vastgesteld kan worden.

	Aantal objectgerichte controles	Aantal persoons-gerichte controles	% aangetroffen bij persoonscontroles
2016	1.460	3.020	22%
2017	1.120	2.650	20%
% verschil	↓23%	↓12%	↓9%

Tabel 5.3 *Objectgerichtecontroles, persoonsgerichtecontroles door de Afdeling Vreemdelingen, Identiteit en Mensenhandel (AVIM) en% aangetroffen bij persoonscontroles (bron: NP)*

De Politie legt toezichtsmaatregelen op aan vreemdelingen die onrechtmatig in Nederland verblijven. Van de toezichtsmaatregelen is vreemdelingenbewaring het ultimum remedium; lichtere maatregelen worden opgelegd indien mogelijk.

Een belangrijke indicator voor de opbrengst van het vreemdelingentoezicht is onder andere het aantal van daaruit gestarte terugkeertrajecten. De Politie registreerde in 2017 onderstaande resultaten.

- 2.410 overdrachtsdossiers aan de DT&V als gevolg van een maatregelen van bewaring of vanwege strafrechtelijke detentie (VRIS);
- 350 periodieke meldplichten met een overdrachtsdossier aan DT&V;
- 30 overdrachtsdossiers aan DT&V zonder meldplicht;[13]
- 730 terugkeerbesluiten zonder overdrachtsdossier aan DT&V;[14]
- 590 bevelen terugkeerstaat EU lidstaat.[15]

5.2.3 Vreemdelingenbewaring

Vreemdelingenbewaring vindt plaats op basis van artikel 6 Vw2000, bij toegangsweigering van een vreemdeling aan de grens (grensdetentie), op basis van artikel 59a Vw2000 (Dublin) of artikel 59b (asielzoekers), wanneer een vreemdeling in Nederland wordt aangetroffen zonder rechtmatig verblijf. De laatste groep is het grootst.

[13] Hieronder vallen bijvoorbeeld gezinnen met schoolgaande kinderen en vaste verblijfplaats die de Politie goed in beeld heeft. Door de overdracht aan DT&V kunnen vertrekgesprekken worden gestart. Indien betrokkenen zich onttrekken aan terugkeergesprekken dan kan alsnog een meldplicht worden opgelegd.

[14] Dit betreft de doelgroep die reisdocumenten heeft en die vrijwillig terug kan keren. Deze categorie omvat zowel aantoonbaar vertrek (via de luchthaven) als niet-aantoonbaar vertrek (via de oostelijke en zuidelijke landsgrenzen), in de cijfers van de Politie is daarin geen onderscheid te zien.

[15] Dit betreffen vreemdelingen met een verblijfsrecht in een andere EU lidstaat maar die geen rechtmatig verblijf (meer) hebben in Nederland.

	Instroom vreemdelingen-bewaring	Aandeel Inbewaringstelling na ID-onderzoeken NP	Aandeel Inbewaringstelling na MTV-controle[16]	Instroom AMV's
2016	2.570	1.590	280	30
2017	3.180	2.010	330	50
% verschil	↑24%	↑26%	↑18%	↑77%

Tabel 5.4 *Instroom vreemdelingenbewaring (bron: DJI/NP/KMar)*

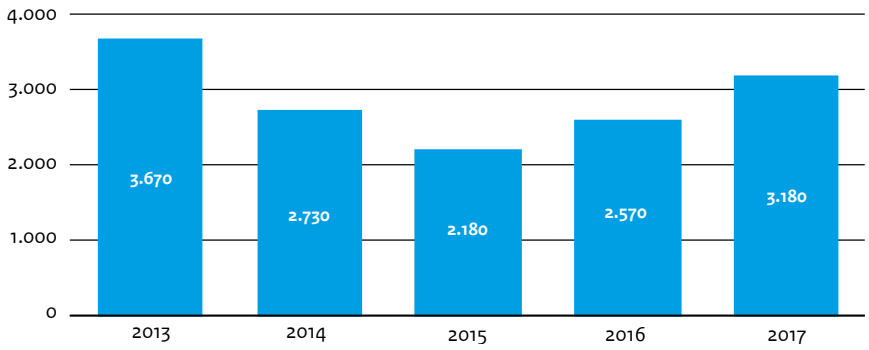

Figuur 5.2 *Instroom vreemdelingenbewaring per jaar 2013- 2017 (bron: DJI)*

Deze rapportageperiode is de instroom in vreemdelingenbewaring aanzienlijk gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2016, toen voor het eerst sinds jaren een stijging zichtbaar werd.

	Uitstroom vreemdelingenbewaring	Gemiddelde bezetting op peildatum
2016	2.450	330
2017	3.120	390
% verschil	↑27%	↑18%

Tabel 5.5 *Uitstroom en bezetting vreemdelingenbewaring (inclusief detentiecentra)op peildata 1 januari 2017 en 1 januari 2018 (bron: DJI)*

	Uitstroom Bewaring o.b.v. artikel 59	Uitstroom Bewaring o.b.v. artikel 6
<3 maanden	2.320	320
3-6 maanden	420	30
>6 maanden	40	10

Tabel 5.6 *Het aantal uitgestroomde vreemdelingen uit bewaring, uitgesplitst naar bewaringsduur in 2017 (bron: DJI)*

[16] Dit betreft het resultaat van MTV en is dus exclusief toegangsweigering.

6
Vertrek

6.1 Vertrek in beeld

Wanneer een vreemdeling geen rechtmatig verblijf in Nederland (meer) heeft, is vertrek de volgende stap. In het vertrekproces komen toegang, toezicht, en toelating (regulier en asiel) samen.
Onder 'vertrek' verstaat de Vreemdelingenketen het volgende:
Aantoonbaar vertrek: de vreemdeling is daadwerkelijk vertrokken.
Hieronder valt zowel zelfstandig vertrek onder toezicht als gedwongen vertrek:
Zelfstandig vertrek onder toezicht is het zelfstandig ondersteund vertrek van een vreemdeling, al dan niet vanuit de alternatieve toezichtmaatregelen of vreemdelingenbewaring, naar het land van herkomst dan wel een derde land waar de toegang is gewaarborgd.
Gedwongen vertrek is het vertrek van niet (meer) rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen met behulp van de sterke arm.
Zelfstandig vertrek zonder toezicht: De vreemdeling is niet meer aanwezig op het laatst bekende adres, maar het daadwerkelijke vertrek is niet aantoonbaar. Gedacht kan worden aan een asielzoeker die zich niet meer beschikbaar houdt voor de meldplicht, een vreemdeling waarvan bij een adrescontrole blijkt dat hij of zij daar niet meer verblijft of een vreemdeling die een aanzegging heeft gehad Nederland te verlaten.

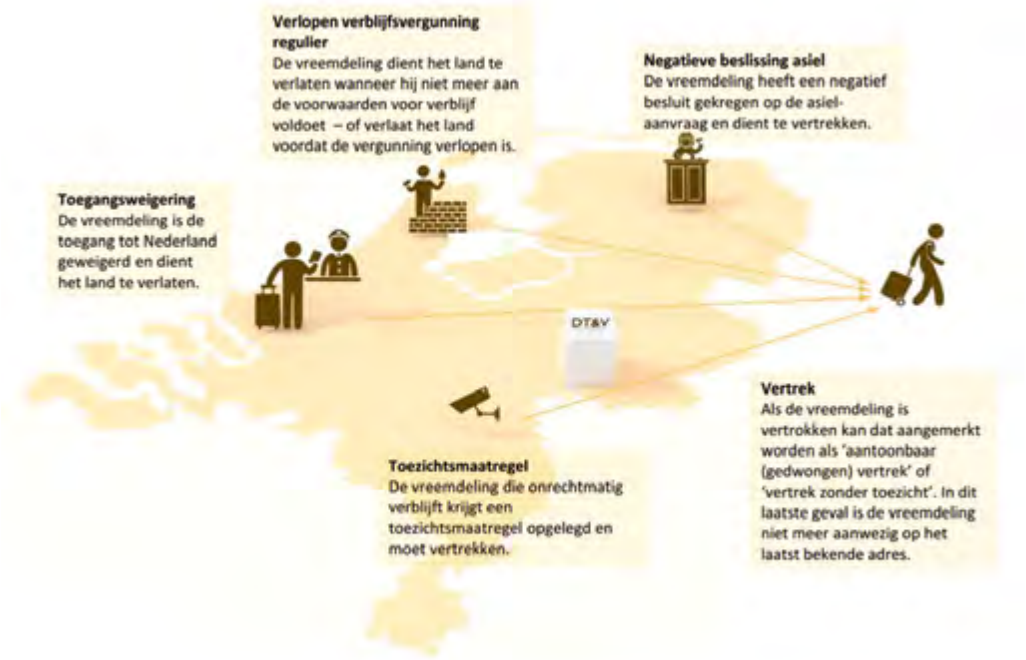

6.2 Kerncijfers

6.2.1 Ketenbreed vertrek

Het ketenbreed vertrek betreft het totaal aantal geregistreerde vreemdelingen dat is vertrokken. Deze uitstroom bestaat onder meer uit de afgehandelde vertrekzaken door de DT&V, vreemdelingen die met hulp van IOM vertrekken en vreemdelingen die na een weigering aan de grens of nadat ze zijn aangetroffen in het kader van vreemdelingen-toezicht Nederland direct verlaten.

	Vertrek totaal	Waaronder aantoonbaar		Waaronder zelfstandig zonder toezicht
		Gedwongen	Zelfstandig	
2016	24.880	6.410	6.510	11.970
2017	20.770	5.990	2.820[17]	11.960
% verschil	↓17%	↓7%	↓57%	↓0%

Tabel 6.1 *Overzicht ketenbrede uitstroom uit terugkeerproces naar categorie (bron: KMI, peildatum 1 januari 2018)*

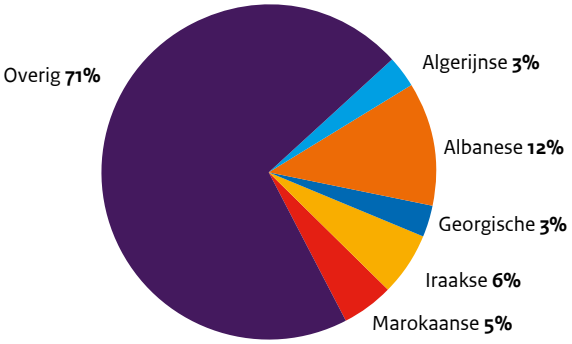

Figuur 6.1 *Top-5 ketenbreed aantoonbaar vertrek (bron: Ministerie van veiligheid & Justitie, peildatum 1 januari 2018)*

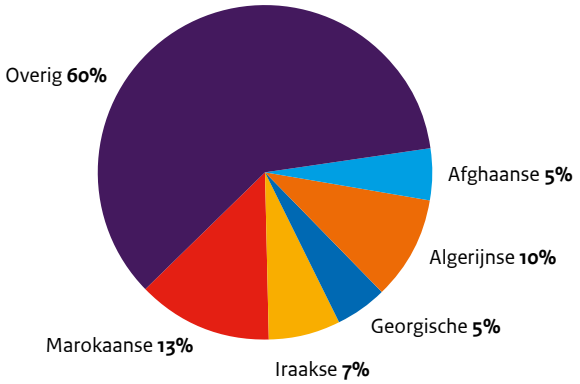

Figuur 6.2 *Top-5 ketenbreed zelfstandig vertrek zonder toezicht (bron: Ministerie van Veiligheid & Justitie, peildatum 1 januari 2018)*

De verhouding tussen aantoonbaar vertrek en zelfstandig vertrek zonder toezicht was in 2017 41% aantoonbaar vertrek tegenover 60% zonder toezicht.

[17] De landelijke cijfers m.b.t. zelfstandig vertrek zonder toezicht zijn lager dan de (deel)cijfers van de DT&V van de dezelfde categorie. Dit wordt nader geanalyseerd.

6.2.2 Vertrekcijfers DT&V

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) is verantwoordelijk voor zelfstandig en gedwongen vertrek van vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven. De DT&V krijgt met name zaken aangeleverd van de KMar, Politie en de IND voor het realiseren van vertrek.

	Instroom totaal	Waaronder zaken van KMar	Waaronder zaken van Politie	Waaronder zaken van IND
2016-1	21.740	1.240	2.290	15.570
2017-1	19.860	1.060	2.780	14.470
% verschil	↓7%	↓14%	↑21%	↓7%

Tabel 6.2 *Instroom DT&V (bron: DT&V)*

	Vertrek totaal[18]	Waaronder aantoonbaar		Waaronder zelfstandig zonder toezicht
		Gedwongen	Zelfstandig	
2016	17.390	2.240	6.830	8.320
2017	15.120	2.700	3.400	9.020
% verschil	↓13%	↑20%	↓50%	↑8%

Tabel 6.3 *Uitstroom vertrekzaken DT&V (bron: DT&V)*

De instroom in het terugkeerproces is gedaald ten opzichte van het vorig jaar (-7%). De uitstroom van vertrekzaken is 13% lager dan in de vorige rapportageperiode. Binnen de categorie aantoonbaar vertrek is nu gedwongen vertrek gestegen terwijl het zelfstandig vertrek is gedaald. Zoals in paragraaf 5.2.3 al is aangegeven is het aantal vreemdelingen dat in bewaring is gesteld, in tegenstelling tot voorgaande jaren, gestegen. Ook het aantal gedwongen vertrekken is dit jaar voor het eerst sinds 2012 weer gestegen. De effectiviteit van het vertrek vanuit bewaring is aanzienlijk verbeterd. Het percentage aantoonbaar vertrek vanuit bewaring is in 2017 gestegen naar 73% ten opzichte van 70% in 2016.

6.2.3 Zelfstandig aantoonbaar vertrek met behulp van IOM

Onder andere de DT&V wijst vreemdelingen op de mogelijkheid tot vrijwillig vertrek, gefaciliteerd door IOM en op de herintegratieondersteuning die IOM of NGO's kunnen bieden. Het overgrote deel van het zelfstandig vertrek uit Nederland van de DT&V betreft vrijwillig vertrek met behulp van IOM en/of NGO's. IOM biedt, naast het faciliteren van vrijwillig vertrek, extra (herintegratie)ondersteuning aan individuen en gezinnen met een asielachtergrond, migranten met gezondheidsproblemen, slachtoffers van mensenhandel, niet-begeleide minderjarigen, migranten in een kwetsbare situatie vanwege illegaal verblijf en migranten in vreemdelingenbewaring.

In 2017 heeft IOM aan 3.310 vreemdelingen informatie verstrekt over de ondersteuning bij vrijwillig vertrek. Het aantal nieuwe aanvragen bij IOM in 2017 daalde naar 2.370.

[18] Een deel van de uitstroom uit het vertrekproces van de DT&V stroomt opnieuw het toelatingsproces in omdat de betreffende vreemdeling een herhaalde aanvraag indient. Dit is niet opgenomen in tabel 6.3.

In 2017 zijn 1.530 personen met behulp van IOM vertrokken. In 2016 waren dat nog 4.640 personen. Van het totaal aantal vreemdelingen dat vertrok, had 72 procent een asielachtergrond, 4 procent een reguliere verblijfsachtergrond en 23 procent een illegale verblijfsachtergrond. In de top vijf nationaliteiten in het IOM-vertrek van 2017 is Irak het sterkst vertegenwoordigd, met afstand gevolgd door Iran, Indonesië, China en Afghanistan.

	Nieuwe aanvragen	Aantal personen vertrokken	Waaronder aantal vertrokken (ex-) asielzoekers
2016	6.350	4.640	3.990
2017	2.370	1.530	1.110
% verschil	↓63%	↓67%	↓72%

Tabel 6.4 *Instroom en uitstroom vertrekzaken IOM (bron: IOM)*

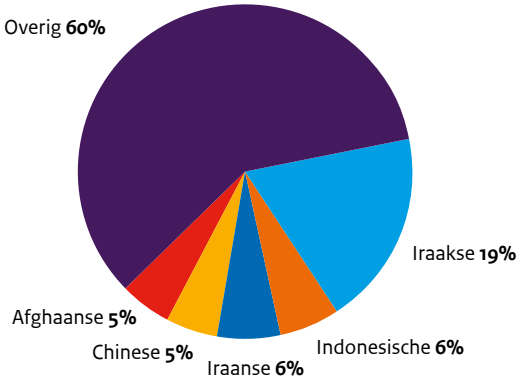

Figuur 6.3 *Top-5 nationaliteiten zelfstandig vertrek met behulp van IOM 2017 (bron: IOM)*

6.2.4 Onderdak

De vrijheidsbeperkende locatie (VBL) is een onderdaklocatie waar met vertrekplichtige vreemdelingen (op grond van een vrijheidsbeperkende maatregel) gewerkt kan worden aan vertrek. Voor (vertrekplichtige) gezinnen met minderjarige kinderen geldt dat zij in een gezinslocatie (GL) geplaatst kunnen worden totdat het vertrek is geëffectueerd, dan wel het jongste kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

	Gezinslocaties	Vrijheidsbeperkende locatie
1 januari 2017	1.840[19]	190
1 januari 2018	1.770	210
% verschil	↓4%	↑11%

Tabel 6.5 *Aantal personen in gezinslocaties en vrijheidsbeperkende locatie per 1 januari 2017/1 januari 2018 (bron: COA)*[19]

[19] Cijfer gecorrigeerd t.o.v. RVK 2016.

6.3 Vreemdelingen in de Strafrechtketen (VRIS)

VRIS staat voor vreemdeling in de strafrechtketen. Het landelijk ketenprotocol VRIS beschrijft de werkafspraken die tussen de verschillende betrokken partijen gemaakt zijn met het oog op de afstemming tussen de vreemdelingen- en de strafrechtketen. De DT&V is onder andere belast met de terugkeer van vreemdelingen die veroordeeld zijn vanwege het plegen van een misdrijf. Uitgangspunt is dat criminele, illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen, na het uitzitten van hun straf Nederland aantoonbaar verlaten, bij voorkeur vertrekkend vanuit de strafrechtelijke detentie. Indien dit meer tijd vergt dan de beschikbare tijd binnen het strafrecht dan kan de vreemdeling in vreemdelingenbewaring worden gesteld aan het einde van zijn voorarrest of gevangenisstraf.

	Totaal vertrek Vris	Waaronder aantoonbaar vertrek
2016	1.090	850
2017	1.130	880

Tabel 6.6 *Aantal vertrokken VRIS-ers (bron: DT&V)*

Bijlage 1 Afkortingenlijst

AA	Algemene Asielprocedure
ACZ	Asielzoekerscentrum
AMV	Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling
AVIM	Afdeling Vreemdelingen, Identiteit en Mensenhandel
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CO	Centrale Opvang
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
DGVz	Directeur-generaal Vreemdelingenzaken
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DT&V	Dienst Terugkeer en Vertrek
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
GCA	Gezondheidscentrum Asielzoekers
GGV	Gesloten Gezinsvoorziening
HOvJ	Hulpofficier van Justitie
HRT	Herintegratie Regeling Terugkeer
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
KMar	Koninklijke Marechaussee
KMI	Ketenmanagementinformatie
MoMi	Modern Migratiebeleid
MTV	Mobiel Toezicht Veiligheid
MVV	Machtiging voorlopig verblijf
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
NP	Nationale Politie
REAN	Return and Emigration of Aliens from the Netherlands
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
RvS	Raad van State (de Afdeling)
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TEV	Toegang en Verblijf
TWV	Tewerkstellingsvergunning
TK	Tweede Kamer
UC	Uitzetcentra
VA	Verlengde Asielprocedure
Vb2000	Vreemdelingenbesluit 2000
VBL	Vrijheidsbeperkende Locatie
Vovo	Voorlopige voorziening
VP	Vreemdelingenpolitie
VRIS	Vreemdelingen In de Strafrechtketen
VV2000	Voorschrift Vreemdelingen 2000
VVA	Verblijfsvergunning Asiel (Bepaalde en Onbepaalde tijd)
VVR	Verblijfsvergunning Regulier (Bepaalde en Onbepaalde tijd)
Vw2000	Vreemdelingenwet 2000
Wav	Wet arbeid vreemdelingen
ZHP	Zeehavenpolitie

Dit is een publicatie van

Ministerie van Justitie en Veiligheid

april 2018 | 112097